

URTX

EL PER QUÈ D'UNES EXPOSICIONS.
RECUPERACIÓ DE LA MEMÒRIA HISTÒRICA DEL LLIBRE
ESCOLAR A LA CATALUNYA DEL PRIMER TERÇ
DEL SEGLE XX I ALGUNS DEL SEGLE XIX

Carles Fusté Bonet

EL PER QUÈ D'UNES EXPOSICIONS. RECUPERACIÓ DE LA MEMÒRIA HISTÒRICA DEL LLIBRE ESCOLAR A LA CATALUNYA DEL PRIMER TERÇ DEL SEGLE XX I ALGUNS DEL SEGLE XIX

Abstract

La Recuperación de la Memoria Histórica es muy amplia, en este artículo pretendemos dar unos pequeños apuntes de una parte olvidada de esta memoria, algunos de los libros que se que se utilizaron en las escuelas de Catalunya durante el primer tercio del siglo XX y algunos del siglo XIX.

La forma de darlos a conocer a sido mediante una serie de exposiciones que han recorrido diez comarcas de la Provincia de Lleida y una en Barcelona.

Relacionamos en este artículo los principales libros expuestos con pequeñas notas marginales curiosas y apuntes biográficos de algunos de sus principales autores.

The Recovery of Historical Memory is very broad. This article aims to give some details about the forgotten part of this memory, namely some of the books that were used in schools in Catalonia during the first third of the 20th century and some from the 19th century.

These have been presented through a series of exhibitions that have travelled around ten districts in Lleida province and one in Barcelona province.

In this article, we relate the principal books exhibited to some curious small side notes and bibliographic details about some of their main authors.

Paraules clau

Exposicions, llibres escolars, primer terç del segle XX, Memòria Històrica.

De l'11 de gener de 2007 i fins el 16 de desembre del mateix any, es van dur a terme 10 exposicions a diverses capitals de comarca de la demarcació de Lleida i una a Barcelona sota la denominació:

RECUPERACIÓ DE LA MEMÒRIA HISTÒRICA DEL LLIBRE ESCOLAR A LA CATALUNYA DEL PRIMER TERÇ DEL SEGLE XX I ALGUNS DEL SEGLE XIX...

A la mostra s'han exposat 100 llibres i escaig, aproximadament un 50% en català i un 50% en castellà. Pensem que l'ensenyament a Catalunya es composava de llibres escrits amb les dues llengües i que durant la Restauració (1898-1931) i la Renaixença de la llengua catalana, llevat de l'any 1924 al 1930 amb la Dictadura de Primo de Rivera: durant aquest període la persecució de la llengua catalana va tenir com a conseqüència la seva prohibició a les escoles.

Com va sorgir la idea?

En una de les reunions periòdiques de la Junta de Govern de l'Associació per a la Recerca Pedagògica TP, concretament el 16 de juny de 2006, tot comentant la importància dels nostres fons de llibre escolar anterior a l'any 1939, vàrem apuntar la necessitat de dur a terme un seguit d'exposicions per les comarques de Lleida per poder ensenyar un recull dels llibres escolars al públic, una vegada vista la més que possible importància d'ensenyar-los, cosa important però molt complicada, la Junta va acordar demanar consell al Sr. Jaume Espinagosa que, com a Director del Museu Comarcal de l'Urgell, està molt assabentat de la forma de preparar un seguit d'exposicions al llarg del 2007. Dita tasca es va encomanar al Sr. Carles

Fusté que al cap de pocs dies s'entrevistava amb al el Sr. Jaume Espinagosa, director del Museu Comarcal de l'Urgell, i que molt amablement va indicar el passos a seguir per a poder fer el muntatge de deu exposicions itinerants per les comarques de la demarcació de Lleida.

L'Associació per a la Recerca Pedagògica de les Terres de Ponent té com a una de les seves fites importants fer recerca sobre l'ensenyament en general i molt particularment sobre l'ensenyament a Catalunya i a tots els pobles de parla catalana.

Actualment tenim un fons de 12500 documents, entre els que hi ha més de 600 llibres, relacionats amb l'ensenyament anteriors a l'any 1939. Els llibres estan escrits en català i en castellà, en els anys anteriors a 1939 ambdues llengües s'utilitzaven a les escoles de Catalunya.

A l'observar els llibres d'abans de 1939, vàrem adonar-nos que feia falta recuperar també la Memòria Històrica de les nostres escoles i dels seus continguts, una part molt important de la qual són els llibres.

D'aquí va néixer la idea de les exposicions per poder donar a conèixer al públic en general els llibres emprats a l'escola catalana abans de la Guerra Civil.

Al programar les exposicions ens vàrem posar en contacte amb els Ajuntaments de deu capitals de comarca de la demarcació de Lleida l'estiu de 2006 i vàrem programar per tot l'any 2007 el següent programa:

TÀRREGA de l'11 al 22 de gener al Museu Comarcal.

CERVERA del 9 al 18 de febrer a l'Espai Sant Joan.

LA SEU D'URGELL del 2 al 18 de març a la Biblioteca Sant Agustí.

BALAGUER de l'11 al 23 d'abril a la Sala d'Exposicions de l'Ajuntament.

LES BORGES BLANQUES del 7 al 17 de maig al Centre Cívic.

SOLSONA del 2 al 17 de juny a la Sala Cultural de l'Ajuntament.

TREMP del 17 al 30 de setembre a la Sala Pública de la Biblioteca.

PONT DE SUERT del 12 al 23 d'octubre a la Sala d'Exposicions de Casa Cotori.

MOLLERUSSA del 30 d'octubre all'11 de novembre a la Sala Cultural de l'Ajuntament.

LLEIDA del 29 de novembre al 16 de desembre al Museu del Palau de la Paeria.

Es va seguir puntualment tota la programació llevat de Tremp que a última hora es va canviar el lloc pel Centre Cívic.

El mes de novembre, convidats per Fira de Barcelona, vàrem exposar al Saló del Llibre de Barcelona del 21 al 25 de novembre.

Per a totes les exposicions es van repartir prop de 5000 fullets, magníficament il·lus-

trats per la Sra. Pilarín Bayés a qui agraïm molt cordialment la seva desinteressada col·laboració.

Un cop avaluades totes les Exposicions aproximadament les han visitat unes 3000 persones.

Després d'aquesta breu introducció anem a fer un repàs dels llibres exposats i fent uns petits anàlisis dels més importants amb petites notes i apunts biogràfics dels seus autors.

LLIBRES EN CATALÀ

DICCIONARI ORTOGRÀFIC per P. Fabra, 576 pàgines, preu 9,00 pessetes, tercera edició de l'any 1931, editat per l'Institut d'Estudis Catalans de Barcelona i imprès per la impremta Elzeveriana i Llibreria Camí, S.A. Redactat sota la direcció de Pompeu Fabra, President de la secció filològica i precedit d'una exposició de l'Ortografia Catalana.

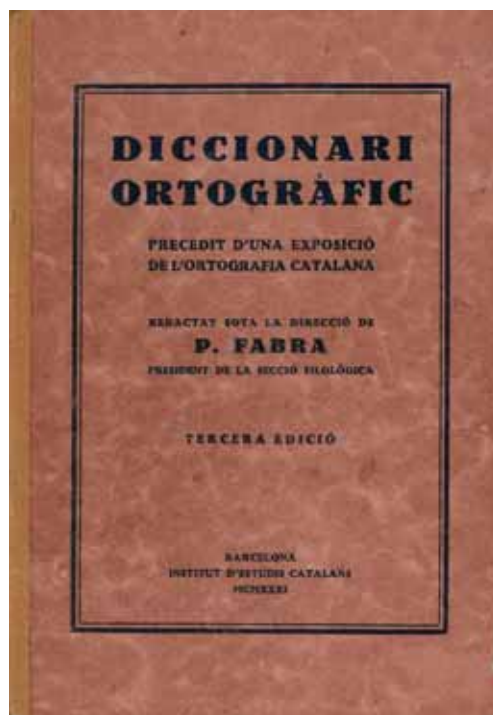
Reproducció de la pàgina núm. 251

ESFE ESGA

escumadora *f.* escumall *m.* escumar *verb* *la* escumejar *verb* *ie* escumera *f.* escumós, escumosa
escurabasses *m.* escurabosses *m.* escuracassoles
escurada *f.* escuradents *m.* escurador, escuradora
escurament *m.* escuraorelles *m.* escurapous
m. escurar *verb* *la* escura-xemeneies *m.* escurçada
f. escurçada *f.* escurçament *tn.* escurçar
vei-b id escuró [*der. de* escurar] *m.* escut
m. escutiador, escutiadora escutiar *verb* *il* esdentegar
verb *lc* esdernegar [*de,-. de* òerna] *verb*

xc esdevenidor, esdevenidora esdeveniment *m.* esdevenir
verb *isa* esdrúixol, esdrúixola esfàcel *m.* esfacelar
verb *la* efarinar-se *verb* *xa* esfenoïdal *adj.* esfenoide
adj. (s *m.*) esfera *f.* esfereïment *m.* esfereir
verb *3b* esfèic, esfèica esfèricament
adv. esfericitat *f.* esferoidal *adj.* esferoide
m. esferòmetre *m.* esfetgegar-se [*der. de* fetgel
verb *xc* esfilegar *verb* *la* esfilegassar *verb* *ia* esfinter
m. esfinx *m.* *if.* esflorar *verb* *la* esfondrada
f. esfondrall *ni.* esfondrament *ni.* esfondrar
verb *la* esforç *m.* esforçar *verb* *id* esfreixurar-se
verb *la* esfullada *f.* esfulladis, esfulladissa esfullador,
esfulladora esfullar *verb* *Ja* esfumar *verb* *ia* esgaiada
1. esgaiar *verb* *ig* esgardissar-se. *er!* *la* esgardissar
verb *ia* esgargamellar-se *verb* *xo* esgarip
m. esgaripar *verb* *ro* esgarraire esgarrapall
ni. esgarrapar *vverb* *la*

Ortografia catalana de la col·lecció popular Barcino, per Pompeu Fabra, President de la secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans, 2a. EDICIÓ De 1925, 56 pàgines, preu

1,00 pessetes, editat per Editorial Barcino de Barcelona.

Reproducció de la pàgina 5

1. L'alfabet català es compon de les lletres següents: a, b, c, d, e, f, g, h, i, j, k, l, ll, m, n, o, p, q, r, s, t, u, v, w, x, y, z. (1)

Parem bé esment en la diferència que hi ha entre el so representat per la lletra *j* en mots com *jove*, *esponja*, *sarja*, i el so representat per la lletra *x* en mots com *xarop*, *planxa*, *marxa*.

Parem així mateix esment en la diferència que hi ha entre el so representat per la lletra *z* en mots com *zero*, *onze*, *catorze*, *alzina*, i el so representat per la lletra *s* en mots com *soca*, *dansa*, *garsa*, *falsetat*.

2. Són poques les lletres, com és ara la *ll* i la *q*, que representen sempre un mateix so: la majoria d'elles serveixen per a representar dos o més sons diferents. Així:

La *s* té un so en *soca*, *sac*, *sostre*, *pensar*, i un altre en *rosar*, *desar*, *gosar*, *nosa*;

La *r* té un so en *raye*, *honra*, *col rat*, i un altre en *cara*, *hora*, *pera*;

(1) Les tres lletres *k*, *w* i *y* (en tant que no forma part del grup *ny*, V. § 3) no apareixen sinó en alguna noms propls i mots estrangers.

GRAMÀTICA CATALANA per Pompeu Fabra, Biblioteca Filològica, 5a edició 1930, 138 pàgines, editat per l'Institut d'Estudis Catalans de Barcelona.

La pàgina 15 de la Gramàtica Catalana ens explica:

Introducció 15

6. Els mots monosíl·labs són pronunciats, per regla general, amb la mateixa força que la síl·laba forta dels mots polisíl·labs: llur síl·laba única és una síl·laba forta o accentuada.

Ex.: *pla*, *verd*, *temps pi*, *or*, *pou*, *tu*. Un curt nombre de monosíl·labs (denominats molt febles o átons) fan excepció a aquesta regla tals són els articles definits (*el*, *la*, &.), els adjectius possessius *mon*, *ion* i *son*, els pronoms afixables al verb (*me*, *nos*, &.), *que*, i algunes preposicions i conjuncions (*a*, *de*, *per*, &.), els quals mots són pronunciats amb la mateixa força que les síl·labes febles dels mots polisíl·labs.

És una error molt generalitzada de marcar amb accent. els monosíl·labs forts acabats en vocal *plà*, *plè ví*, *fi*, &. Les grafies correctes són *pla*, *ple*, *ví*, *fi*, &.

7. La dièresi és usada en català en dos casos diferents:

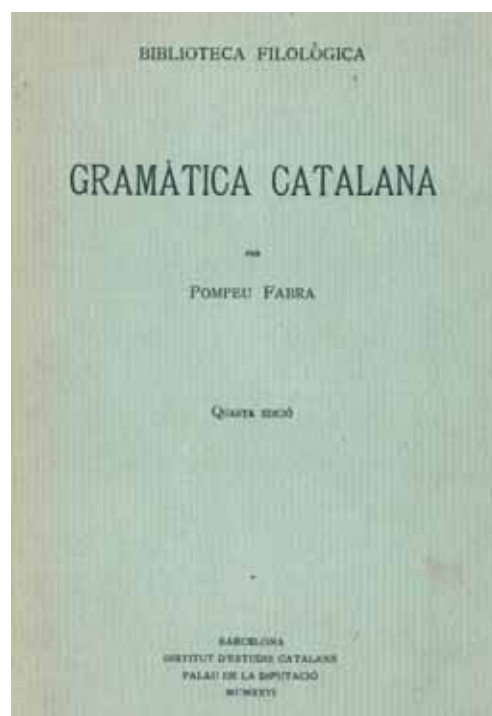
1. Per a indicar que una *i* o una *u* precedides de vocal no són consonants (com ho són en *noia*, *cauen*) ni formen diftong decreixent amb la vocal anterior (com el formen en *feina*, *causa*),

hom les escriu respectivament *i* i *ú*, posat que no hagin de portar l'accent agut per alguna de les tres regles del § 4. Ex.: *atribuïa*, *atribuyes*; — *veïna*, *heroïna*, *agraïres*, *beneït*, *intraduïble*, *diürn*, *demiürg*; — *creï*, *creïs*, *creïn*; — *continuïlat*, *heroïcitat*, *diürnal*. Però (sense dièresi) *atribuïem*, *atribuïeu* (on la *i* ja ha de portar accent segons la regla II del § 4); — *veï*, *agraï*, *agraïs* (on la *i* ja ha de portar accent segons la regla 1 del § 4); — *deïffica*, *teúrgia* (on la *i* i la *u* ja han de portar accent segons la regla III del § 4).

És costum, però, de suprimir la dièresi en els quatre casos consignats en el § 3 - II.

II. Els diftongs creixents *ue*, *ui* (solament possibles darrera g o q) són escrits *üe*, *üi*. Ex. *següient*, *exigüitat*, *freqüent*, *obüqüitat*.

Pompeu Fabra i Poch (Gràcia, 20 de febrer de 1868 – Prada de Confrènt, 25 de desembre de 1948), fou l'establidor de la normativa moderna de la llengua catalana. Enginer industrial, des de molt jove es dedicà a estudiar el català. Promogué, a través de la revista "l'Avenç", una campanya per reformar l'ortografia (1890-1891) i publicà el 1904, amb Jaume Massó i Torrent i Joaquim Cases i Carbó, un *Tractat d'ortografia catalana*. Participà activament en el I Congrés Internacional de la Llengua Catalana (1906). Publicà, el 1912, la *Gramàtica de la llengua catalana* (en castellà, una de les obres de més interès de la seva producció, retrat vivíssim de la llengua). Establert a Bilbao, on, ocupant una càtedra de química, aprofundí l'estudi dels grans romanistes, es traslladà a Badalona el 1911, per ser professor a la càtedra de català (creada per la Diputació de Barcelona, presidida per Enric Prat de la Riba i membre de la secció filològica de

l'Institut d'Estudis Catalans, de la qual més endavant va ser president, com també de l'Institut. L'Institut promulgà les *Normes ortogràfiques* el 1913, i més tard (1917) el *Diccionari ortogràfic*. Publicà la Gramàtica Catalana (1918) oficial de l'Institut. Es dedicà també a l'educació, redactant el popular *Curs mitjà de gramàtica catalana*, publicat per l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana (1918). Fou autor de les *Converses filològiques*, col·laboracions al diari "La Publicitat", publicades després a la Col·lecció "Popular Barcino". Potser la seva obra més famosa fou el Diccionari General de la Llengua Catalana (1932), com a primer pas al futur diccionari de l'Institut. Gràcies al seu alt prestigi científic, fou nomenat catedràtic de la Universitat de Barcelona (aleshores anomenada *Universitat Autònoma de Barcelona*) sense oposició (1932). Empresonat el 1934, es féu molt popular al país. El 1939 s'exilià a França, on residí a París, Montpeller i Prada de Confrènt. Presidí els Jocs Florals de Montpeller (1946). Cada any, la seva tomba a Cuixà, prop de Prada, és visitada per milers de catalans encara avui.

VIQUIPEDIA, L'enciclopèdia lliure

GEOGRAFIA DE CATALUNYA, Ab las definicions propies de las tres parts ab que's divideix la Geografia en general, para servir de text en las escuelas de Catalunya, y ahont se parli la llengua catalana, y útil para'ls excursionistas, viatjers de comers, etc., per Fco. Flos y Calcat, obra ilustrada ab varis dibuixos del mateix autor y aprobada per l'Autoritat Eclesiàstica l'any 1896, 206 pàgines, Edició del mateix autor.

Reproducció de la pàgina 78

INSTRUCCIÓ:

¿Cóm está organisat lo ram d'instrucció?

- Pera la primera ensenyansa compta cada provincia ab una *Escola Normal de Mestres*, en las quals s'hi trovan matriculats per terme mitj, anyalment, uns 800 alumnos d'abdós sexes. Lo número d'escolas d'ensenyansa segons las estadísticas actuals, son á Catalunya, 1.733 de públicas y unas 800 de privadas ó particulares. (1) ¿Qué's pot dir respecte de la segona ensenyansa?

- Barcelona té Universitat Literaria; Institut de Segona Ensenyança y Seminari Conciliar, en cada capital de provincia, inclós Figueras y Reus que tenen Institut, y Vich, Tortosa, Seo de Urgell y Solsona, Seminari. (2)

Pera l'estudi de carreras especials comta Barcelona ab Escola de Náutica, d'Arquitectura, d'Enginyeria, de Comers, d'Arts y Oficis, etc.

¿De qué adoleixen los sistemas que se emplean en la ensenyansa de la joventut catalana?

- Adoleixen en principi de la absurda imposició centralista ensenyant als alumnos en una llengua que no es la del país.

¿Qué'n resulta d'aquesta anomalia ó absurda imposició?

- Un detriment en lo desenrotllo de las facultats intelctuals dels deixebles, y per tant una infracció deplorable de las lleys senyalades en la Pedagogia ó sian las...

(1) Las escuelas públicas de Catalunya corresponen á las quatre provincias catalanas ab lo següent ordre: Any 1895. Barcelona, 382 de noys, 343 de noyas; Lleyda, 253 y 174; Girona, 164 y 152; y Tarragona, 133 y 132.

(2) En las poblacions de més importancia hi establerts colegis de *segona ensenyansa* matriculats al Institut de més preferencia.

Com es pot abservar la redacció d'aquesta pàgina de la Geografia es ben diferent de la actual normativa llingüística de la llengua catalana. A la pregunta de De qué adoleixen los sistemas que se emplean en la ensenyansa de la joventut catalana?, a finals del segle XIX estava vigent el Decret de Nova Planta (1716). Aquest abolia les constitucions de Catalunya i imposava les lleis de Castella. El govern del Principat va quedar en mans d'un capità general, que presidia la Reial Audiència, i disposava de dotze corregidors, amb seu a les principals ciutats catalanes. Totes les institucions municipals, de caràcter representatiu, van ser abolides. Al seu lloc hom va imposar un sistema d'alcaldes i regidors, nomenats directament pel rei o pel capità general. En definitiva, la Nova Planta va imposar un sistema de govern absolut. Els drets de la Generalitat i dels municipis van ser segrestats pel monarca. A més, hom va crear un nou impost, el cadastre, organitzat a través d'una doble línia: territorial (gravava els rèdits de les finques urbanes i rús-

tiques) i personal (carregava damunt el treball i les empreses i mantenia l'exempció de nobles, eclesiàstics i altres privilegiats). Tot i que el cadastre va néixer com una imposició de guerra, el creixement econòmic viscut durant la centúria el va fer, a poc a poc més suportable. Ben aviat, la voluntat política d'introduir la llengua castellana en tots els àmbits de l'administració i la castellanització dels principals càrrecs va anar tancant altres àmbits públics al català. La Reial Cèdula d'Aranjuez del 1768, obra de Carles III, va prohibir l'ensenyament en català. Avui a l'any 2007 encara no ha estat abolit el Decret de Nova Planta (1716).

CANSONER CATALÀ, ramell de cançons escolides aplegades aposta per a ésser cantades per la mainada de les escoles per en Fco. Flos i Calcat, Fundador del Col·legi Sant Jordi, cooperació musical d'en Joan Salvat de l'Orfeo Català, Pròleg del Mestre Lluís Millet, 64 pàgines, any 1918, imprès a la Tipografia l'Avenç – Barcelona.

PRÒLEG de Lluís Millet

El present recull de cants escolars és fill de les necessitats d'una escola catalana; d'una escola catalana primerenca, filla de l'entusiasme i sincera catalanitat d'un sol home d'en Francisco Flos i Calcat.

Totes les coses belles de l'actual *renaixement* català han nascut com flors en primavera a l'escaïll del sol de l'ideal, de temperaments generosos i sincers que han cantat la seva cansó a la Patria en la modalitat propia del lloc que ocupaven en la nostra germanat catalana. En Flos era mestre de minyons, i al trobar-se enamorat de Catalunya i ses coses, no va tenir altre remei, per a guarir el seu desfici amorós, que crear una Escola Catalana. i la va crear fa una pila d'anys, quan el catalanisme era quasi solament flor; quan en molts era pur lirisme que no sabia encara avenir-se a la pràctica de la vida real. Però qui té amor no s'atura, i en Flos, malgrat desganyats tristíssims, ha anat fent sa via amb sa Escola, on els nens, sortits del niu de casa llur, s'hi troben en front de la mateixa parla de llur mare i amb el mateix amor dels sers de la família. i amb aquest trànsit dóls de la llar a l'escola, les idees, que fan fort l'enteniment i l'eduquen, entren amb tota claredat i amorosament com cosa ben vinguda i esperada.

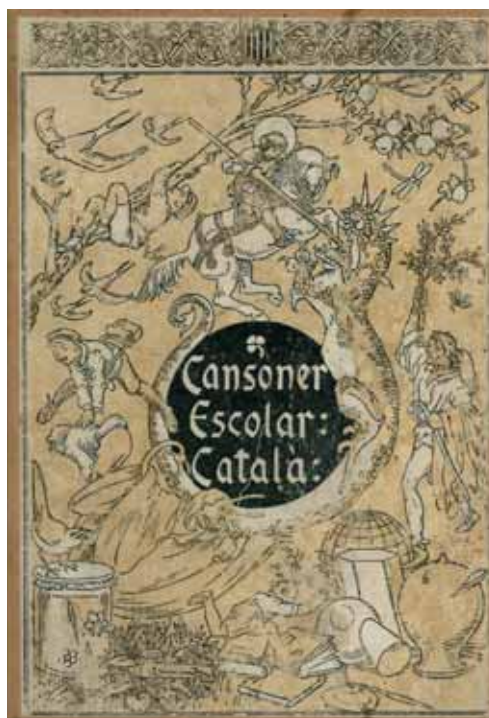
I és clar que en l'Escola d'en Flos s'hi havia de cantar, i que la cansó havia de tenir tot aquell tirat corresponent a l'amor i a l'ideal que havia fet néixer aquella casa docent. I llavors, heu's aquí a l'amo d'aquella casa demanant lletres i tonades a amics poetes i músics, i quan aquests amics no responien a ses demandes per estar enfeïnats en coses per ells més transcendents, llavors en Flos, que no podia aturar la seva

fal·lera, trobava per si sol la cansó escaient que la deria amorosa li dictava; que si el pastor troba la seva tonada com el passarell la seva refilada, bé la trobarà també qui amb humilitat sent endins un desfici d'idealitat.

Heu's aquí, doncs, l'origen d'aquest recull, tan simpàtic per l'amor que l'ha dictat, i tan útil i profitós avui que, grat sigui a Déu, l'Escola Catalana va guanyant cors i estenen-se, prenent caràcter de civilitat entre nosaltres. Si la renaixença de Catalunya ha comensat cantant per la veu dels músics i poetes, cantant ha de fer l'expansió en les categories més altes i transcendents; i els nens, que tenen el cor sempre alegre, els hi havem de conservar l'alegria, sobretot a l'escola: que lo que s'aprèn amb cor lleuger, entra més endins i dona fruits més saborosos, i, ja se sab, que per a donar goig a grans i a petits no hi ha res com la cansó, la cansó senzilla i ingenua, filla del poble.

Estic segur que aquest CANSONER ESCOLAR CATALÀ no és presentat com a model del gènere; però així i tot, conté tantes coses bones pels nois, tans bons consells, tanta juvenesa i frescor, que no ho dubto serà rebut per la gent catalana amb la mateixa amorosa cordialitat dels que l'han dictat i aplegat.

Lluís Millet i Pagès (Masnou, 1867 - Barcelona 1941). Va dirigir el cor *La Lira*, de Sant Cugat del Vallès. L'any 1891 va fundar, juntament amb Amadeu Vives, l'Orfeo Català. Dos anys més tard ambdós van ser nomenats directors perpetus. L'any 1896 va ser nomenat catedràtic de solfeig, teoria musical i conjunt vocal de l'*Escola Municipal de Música de Barcelona*, que posteriorment va dirigir a partir del 1930. Va fundar la

capella de Sant Felip Neri, de Barcelona, el 1897, i en va ser mestre. També ho va ser de l'escolania de la basílica de la Mercè l'any 1906. El 1904 va crear la *Revista Musical Catalana*. Va impulsar el cant popular religiós i va revalorar la polifonia sagrada del segle XVI. Va consagrar la seva vida a l'Orfeó Català, que va dirigir en l'estrena d'una gran quantitat d'obres cabdals de la música universal. Autor d'unes *Catalanesques* (1891), per a piano i, més tard, en versió per a gran orquestra, va compondre també, entre altres obres, *Ègloga*, per a quartet de corda i per a gran orquestra, una *Salve Regina*, per a cor i orgue (1913), i *Pregària de la Verge del Remei*, per a veus, orquestra i orgue. Va escriure *Cants espirituals* per a ús del poble (dues sèries: 1915, amb 21 cançons, i 1921, amb 15). És autor d'una vintena de *goigs*, de *cançons* per a veu i piano i d'una sèrie d'obres corals, com *El Cant de la Senyera*, sobre un poema de Joan Maragall, i *Jovenívola*, amb lletra pròpia per a cor masculí. Va deixar alguns escrits, com *El cant popular religiós* (1912), *De la cançó popular catalana* (1917) i diversos articles en la *Revista Musical Catalana*. Molts dels seus escrits van ser aplegats en el llibre "*Pel nostre ideal*" (1917). Es pot considerar que la seva obra es troba emmarcada en el Modernisme Musical Català.

Fco. Flos i Calcat (Arenys de Mar, Maresme 1859 – Barcelona 1929) Pedagog, cal·lígraf i escriptor. Estudià Magisteri i l'exercí al Masnou. Fou cal·lígraf de l'ajuntament de Barcelona del 1887 al 1898, any que fundà el Col·legi Sant

Jordi. Contribuí a la fundació d'altres noves escoles. Al Congrés Internacional de la Llengua Catalana (1906) exposà un mètode pedagògic per a ensenyar la *gramàtica* catalana als infants. Dirigi el "Butlletí del Foment Pedagògic" 1917 – 1922) i col·laborà en diverses publicacions. Publicà una *Memòria pedagògica* (1886) sobre l'ensenyament a Catalunya, una *Geografia de Catalunya* amb mapa de la divisió comarcal (1896) i una *Cançoner escolar català* (1918) -en col·laboració amb Joan Salvat–, així com diversos llibres de text. (JoMa)

Gran Enciclopedia Catalana

TERRA I ÀNIMA, lectures sobre coses de Catalunya, per Anicet Villar de Sechs, il·lustrat per Molné, D'Oc, Ferrer i altres, fotografies: Albert Montana, arxiu Mas, de l'autor, etc. Algunes de les rondalles que hi ha en aquest llibre han estat contades per persones de diversos pobles catalans i recollides pel senyor Valeri Serra i Boldú, 2a edició de 1935, 294 pàgines, Editat per Pedagogia Catalana – Miquel A. Salvatella – Barcelona.

SIL-LABARI BREU, per Anicet Villar, Mestre del Grup escolar "Pere Vila" de Barcelona, Il·lustracions de I. Hernández i M. Fernández, 30 pàgines, any 1932, editat per Pedagogia Catalana – Miquel A. Salvatella – Barcelona.

Reproducció de la pàgina 25 del Sil·labari Breu.

ab...s abs, sol...s sols, or...s ors, ter...s ters, in...s ins, pin...s pins, ol...s ols, pot...s pots
obstinat, instruït, solstici, orb, constipat, pers-picaç,

Els raïms ja són madurs. Les veremadores, amb unes tisores, els van tallant. Els veremadors els posen a les portadores.

Després uns traguers carreguen les portadores al carro i les porten al celler. Allà unes màquines esclafen els raïms i surt el most. Aquest most cau dins uns cups i fermenta. Així es fa el vi.

25

PETITES LLAVORS per Anicet Villar, Il·lustracions de M. Fernández, 124 pàgines, 1a. Edició de 1932, editat per Pedagogia Catalana – Miquel A. Salvatella – Barcelona.

EXERCICIS DE LLENGUATGE per Anicet Villar, 266 pàgines, any 1933, editat per Pedagogia Catalana – Miquel A. Salvatella – Barcelona.

HISTÒRIA DE CATALUNYA, per a les Escoles primàries per Damià Ricart Lafont,

Mestre dels Grups Escolars de Barcelona, il·lustracions de Lluís Mallafré, 1a edició de 1935, Editat per Pedagogia Catalana- Miquel A. Salvatella – Barcelona.

VI.—JAUME I, *EL CONQUERIDOR*
(De 1213 a 1276)

Jaume I, *el Conqueridor* Lluites amb la noblesa.—Conquesta de Mallorca i de València.

29.—*La minoritat del rei Jaume*

Quan Pere I, *el Catòlic*, morí a la batalla de Muret (1213), el seu fill Jaume, hereu de la corona catalano-aragonesa, tenia cinc anys i mig. Es trobava en poder de Simó de Montfort, el qual el retenia com a penyora del projectat casament amb la seva filla. Els catalans reclamaren la devolució del príncep. Com fos, però, que el de Montfort es mostrava remís, els nobles acudiren al papa, per la intercessió del qual fou lliurat a Catalunya el jove rei.

Unes Corts reunides a Lleida decidiren confiar l'educació del petit comte-rei a Guillem de Montredó, qui, d'acord amb el testament de la seva mare, el confià als templers, al castell de Montsó.

La noblesa aragonesa promogué freqüents disturbis i s'entestà en porfidioses disputes i lluites armades durant la minoritat de Jaume I; per la qual cosa el rei, en arribar a nou anys i aconsellat per alguns prelats i nombrosos nobles catalans i aragonesos que li prometeren protecció i ajut, deixà el seu recés de Montsó i, posant-se al front del reialme, lluità aferrissadament contra els turbulents. A tretze anys contragué matrimoni amb la infanta Elionor de Castella. Prosseguí les lluites amb la noblesa, i, després de deu anys de negociacions i d'esforços prolongats, reduí els més inexorables enemics de la seva autoritat (1227).

El grabat diu: *Jaume I (D'una miniatura d'un còdex de Poblet).*

TRIA, Llibre de lectures selectes, en prosa i en vers, per als nois i noies de les escoles i col·legis de Catalunya per J. Maragall, obra revisada per l'Oficina filològica de l'Institut d'Estudis Catalans, edició de 1931, Editat per Dalmau Carles Pla S.A. Editors – Girona.

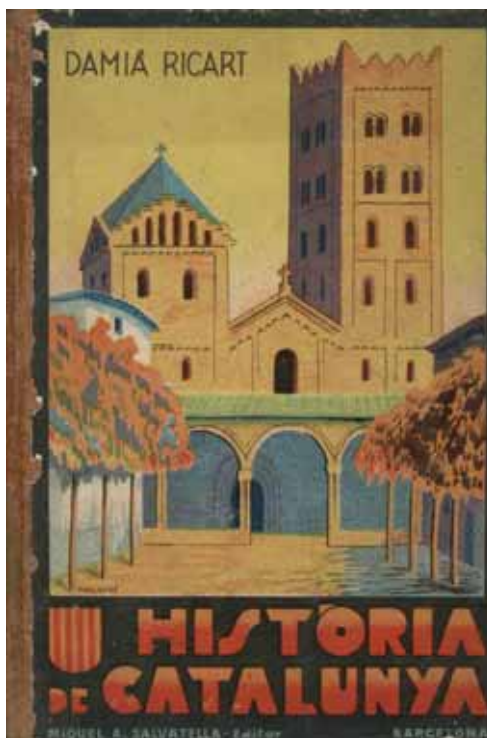
Reproducció de la pàgina 46

Vora el mar

Mar brava,
El vent se desfrena
i tot el mar canta..

Mar brava, mar verda, mar escumejanta

L'onada s'adreça,
venint s'ageganta,
avança i s'acosta
callada que espanta.

L'escuma enlluerna,
el sol l'abrillanta,
L'onada s'esberla
i cau ressonanta.

Mar brava, mar verda, mar escumejanta!

Joan Maragal. Neix a Barcelona el 10 d'octubre de l'any 1860, essent el quart fill i únic noi

d'una família benestant. Un cop acabat el batxillerat i en contra del desig del seu pare, va rebutjar incorporar-se a la indústria tèxtil familiar. L'obra bàsica de Maragall està escrita en català, però també va escriure en castellà.

El 1881 guanya la Flor Natural en els Jocs Florals de Badalona amb una poesia titulada "Dins sa cambra".

L'any 1884 va obtenir la llicenciatura en Dret, iniciant-se a partir d'aquí una crisi entre la seva vocació literària i la pressió de l'entorn familiar que l'orientava cap a una vida més convencional d'acord amb els criteris de la burgesia. L'any 1891 es casa amb Clara Noble, amb qui va tenir 13 fills.

A partir de 1892, Maragall desenvolupa una gran activitat com a impulsor de les noves corrents de modernitat. Això es manifesta en les seves col·laboracions a les revistes capdavanteres del Modernisme - l'Avenç, Catalonia i Luz -, així com al "Diario de Barcelona" i "La veu de Catalunya". També participa en els Jocs Florals, en les Festes Modernistes que Rusiñol organitza a Sitges i a diverses prestigioses tertúlies, com la de l'Ateneu Barcelonès del que va arribar a ser president.

L'any 1894 es presenta als Jocs Florals de Barcelona amb el poema "La sardana" guanyant l'Englantina. A "Poesies", que publica l'any següent, s'hi nota el seu vessant decadentista, que també es veu reflexat als poemes que presenta a les Festes Modernistes de Sitges i que més tard va superar, en part influenciat per la vitalitat de l'obra de Nietzsche.

El 1904, es presenta novament als Jocs Florals de Barcelona amb la poesia Glosa, essent proclamat Mestre en Gai Saber, a més de guanyar la Flor Natural.

La pressió del noucentisme naixent, liderat per Eugeni d'Ors, l'obliga a fer una profunda reflexió, que acabarà després de la Setmana Tràgica amb un retorn a la posició combativa que manifestava en la seva joventut. Malgrat tot, es mostra autocrític procedint a una profunda revisió de la seva obra "Tria" criticada per d'Ors, de la que en sortirà molt millorada fins al punt de provocar la rectificació d'Ors.

Maragall s'identificava més aviat amb un nacionalisme de caire tradicionalista i catòlic, proper a l'ideari de la Lliga Regionalista, però mai va voler entrar en política i va rebutjar les ofertes que li van fer Enric Prat de la Riba i Francesc Cambò perquè es presentés a les eleccions de diputats a corts.

Aquesta tendència conservadora, ben reflexada en el seu estil literari, fa que se'l classifiqui dintre d'un grup d'escriptors modernistes -Victor Català, Prudenci Bertrana, Puig i Ferrater- que situen la seva obra en ambients tradicionals i rurals.

L'any 1906 va intervenir en el Congrés de la Llengua Catalana i posteriorment va ser mem-

bre fundador de la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans.

Arran de la Setmana Tràgica, va adoptar una posició crítica amb la burgesia catalana, per la responsabilitat que entenia que tenia en aquells fets. Aquesta postura es manifesta en la seva última obra "Seqüències".

L'any 1910 va guanyar el premi Fastenrath en els Jocs Florals de Barcelona amb "Enllà". L'any 1911, el darrer de la seva vida, va publicar "Seqüències" en que manifesta una exaltació vitalista amb el que retorna a posicions heterodoxes, suavitzades en anteriors escrits. En aquesta obra inclou el "Cant espiritual".

El seu treball com traductor, es molt important. Va traduir autors grecs com Homer i Píndar, autors alemanys com Goethe, Novalis, Nietzsche, Schiller, Reinick i Wagner i autors francesos com Daudet i Lamartine.

Joan Maragall mort a Barcelona el 20 de desembre de l'any 1911.

<http://www.gaudiallengaudi.com/CL004%20Maragall%20a.htm>

LECTURA BILINGÜE, Exercicis per aprendre de llegir en català y de llegir y traduir en castellà, els noys y noyes de les escoles de catalunya, per Salvador Genís, Mestre Superior, quarta edició de 1918, ab 48 vinyetes y text imprès y manuscrit- " La ciencia pedagógica reclama que a los niños se les instruya en la lengua que conocen" "El mejor procedimiento para enseñar a los niños la lengua castellana donde no es ésta la nativa, consiste en la práctica y comparación de aquella con la suya propia" (*Conclusiones 7a. Y 8a. De les aprovades pel Congrés nacional pedagògich reunít á Barcelona l'any 1888*), Ab llicència de l'Autoritat eclesiàstica, Obra aprovada per servir de text a Catalunya per R.O. de 2 de gener de 1904.

XII La escriptura.

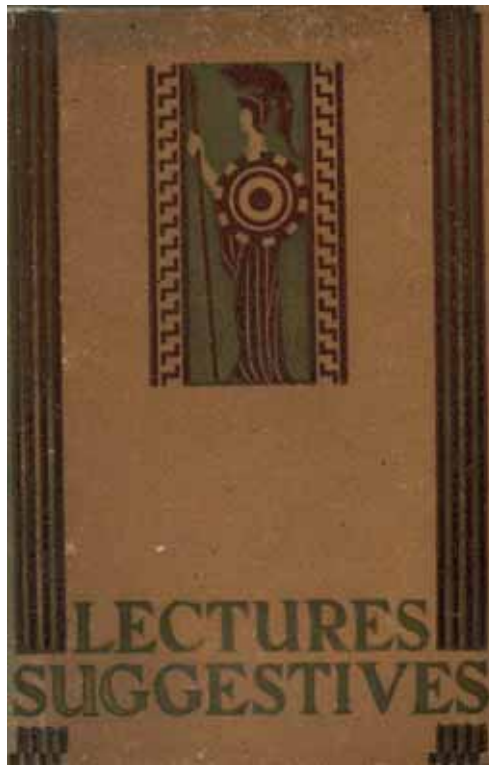
L'objecte de la escriptura es comunicarse entre elles les persones que's troben separades, y saber lo que han dit ò fét les generacions que existiren primer que nosaltres.

Vosaltres, estimats noys, quan veyèu ara que, per tot arrèu, hi ha llibres y diaris per'instruirse y saber noticies, y que tothom escriu cartes als séus parents ò amichs sempre que ho necessita, no podèu formarvos ideya clara de lo que era'l món abans de la invenció de la escriptura.

XII La escriptura.

El objeto de la escriptura es comunicarse entre si las personas que se hallan separadas, y saber lo que han dicho ó hecho las generaciones que existieron antes que nosotros.

Vosotros, queridos niños, cuando veis ahora que en todas partes hay libros y periódicos para ins-

truirse y saber noticias, y que todos escriben cartas á sus parientes ó amigos siempre que lo necesitan, no podéis formaros idea clara de lo que era el mundo antes de la invención de la escritura.

LECTURES SUGGESTIVES, per a nois i noies, per Ramon Torroja i Valls, revisió del llenguatge pel professor Emili Vallès, dibuixos de Martínez Surroca, 2a. Edició 1931, editat per Llibreria Montserrat, de Salvador Santromà de Barcelona.

Reproducció de l'escrit de la pàg 85

L'instint de domini

Nenes i nens:

A l'anterior *Lectura* parlàvem de l'instint de combat i de *les* baralles dels nois. i déiem que aquestes lluites eren impròpies de nois i homes civilitzats com nosaltres. Dèiem també, en finalitzar-la, que les grans energies esmerçades en aquelles lluites caldria endegar-les en formes superiors d'activitat de les quals sortíssim cada dia més forts i més bons. Heus ací com l'instint de combat pot evolucionar dins el procés amplíssim del nostre perfeccionament individual i col·lectiu.

85

34 REGLES PER A ESCRIURE CORRECTAMENT LA LLENGUA CATALANA, per R. Folch i Capdevila, 64 pàgines, any 1931, edició del mateix autor.- Barcelona.

La reproducció de la pàgina 34 del llibret, en la portada diu:

REGLA 7

ACCENTUACIÓ

Han de portar accent:

a) Tots els mots polisíl·labs aguts que terminen en *a,e,i,o,u,as,es,os,us,en,in*.

Exemples: *serà, tindrè, mercè, camí, això, gipó, ningú,, veuràs, progrés, mercès, paradís, reclòs, seriós, confús, encén, comprèn, Berlín*.

En conseqüència: tots els mots aguts que no acaben en una de les dotze esmentades terminacions són sense accent. Així: *carrer, fanal, reclam, estimar, joventud, mirall, accent, etc.*

b) Ha de portar també accent damunt la vocal de la síl·laba tònica els mots plans que no acabin precisament en cap de les dotze terminacions esmentades.

Exemples: *prèleg, diabètic, fètid tindriem, anirieu, exàmens, càrrec, equivoc, telèfon, príncep, cadàver, etc.*

Però sense accent perquè acaben en una de les dotze repetides terminacions, mots com: *calma, bisbe, temperi, ferro, exigu, atlas, coses, lliris, presos, ingenus, conten, examen, mirin, etc.*

c) Han de portar accent damunt la vocal de la síl·laba tònica tots els mots esdrúixols.

Exemples: *síl·laba, època, màxima, conseqüència, església, diàfana, memòria, pèrdua, hipòtesi, etc.*

A les tres normes precedents: a), b), i c), clares i fclíssimes, queda reduït tot el que es refereix a l'accentuació gràfica en la llengua catalana. Excepcions: Hi ha, però, alguns mots que tam-

Rafael Folch i Capdevila. Barcelona 1881-1961. Polític i escriptor. Es llicencià en dret, pertangué a la Unió Socialista de Catalunya i col·labora a "Justícia Social - Octubre". Dirigi la revista "Vida Nova", (1902-03). Publicà poesia (Visions meves 1910; Poemes de la Guerra Gran, 1921) i també el vocabulari jurídic català (1934) i els llibres 34 regles per escriure correctament la llengua catalana (1931, sovint reeditat, Tots els verbs catalans (1953) i Gramàtica popular de la llengua catalana (1953).

Gran Enciclopèdia Catalana

LLIBRE DE LA NATURA, primer grau, per S. Maluque Nicolau i A. Parramon Tubau, 144 pàgines, any 1932, preu 3,50 pessetes, Publicacions Escolars de la Associació protectora de l'ensenyança catalana, J.G. Seix i Barral Germans S.A. de Barcelona.

Reproducció de la pàgina 127

Si guaitem la Lluna amb el telescopi, la veurem que esta recoberta d'infininat de volcans apagats, de quan ella tenia llum pròpia.

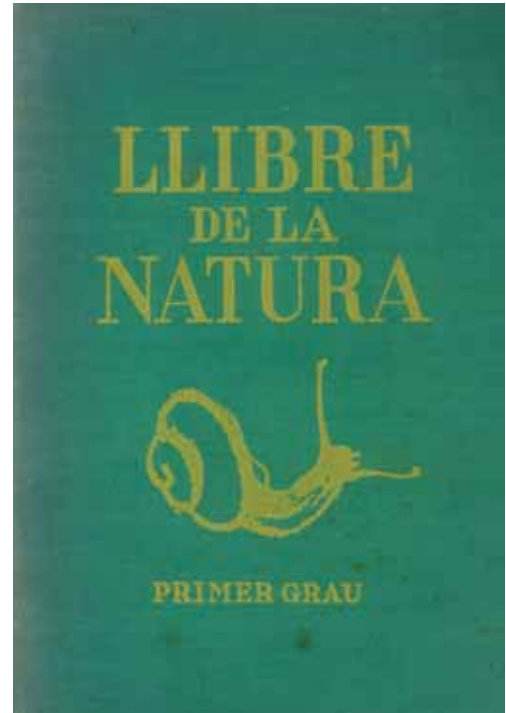
La Lluna és un astre mort; la claror que ens tramet la rep del Sol.

No s'hi veu aigua ni vegetació. Tota ella està estudiada amb una precisió tan gran com el mateix plaeta que vivim. La Lluna té gran importància per a nosaltres perquè influeix força damunt les activitats de la Terra.

OBSERVACIONS A FER. — Apunteu-les al vostre quadern de treball.

- Per quin costat veieu sortir la Lluna?

- Cada dia, a la mateixa hora, ¿es troba sempre al mateix lloc.

- Una vegada cada setmana, el dia que indiqui el calendari, observeu el seu canvi i dibuixeu-la.

- Assabenteu-vos de la influència que té la Lluna sobre la Terra.

- Dibuixeu les fases de la Lluna del natural.

Hi ha dues il·lustracions amb les fases de la Lluna.

LLIÇONS D'ARITMÈTICA per Concepció Vandellós i Maria Esteve Llach, adaptació de la Fundamental Arithmetic de P. B. Ballard, M.A. D. Litt., Grau III, edició de 1932, 152 pàgines, preu 2,00 pessetes, editat per Publicacions de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana de la Editorial Pedagògica de Barcelona.

INTRODUCCIÓ A LA GRAMÀTICA, fascicles d'iniciació pedagògica – n.º 1, per Alexandre Galí, instruccions per als mestres, edició de 1935, 36 pàgines, editat per Publicacions de l'A. P. de l'E. C. Editorial Pedagògica de Barcelona.

LLIÇONS DE LLENGUATGE, primer grau (de 7 a 9 anys) Llibre del Mestre per Alexandre Galí, edició de 1931, 98 pàgines, preu 2,00 pessetes, editat per Publicacions de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana de la Editorial Pedagògica de Barcelona.

INTRODUCCIÓ A LA GRAMÀTICA, fascicles d'iniciació pedagògica – n.º 1, per Alexandre Galí, instruccions per als mestres, edició de 1935, 36 pàgines, editat per Publi-

cacions de l'A. P. de l'E. C. Editorial Pedagògica de Barcelona.

ALEXANDRE GALÍ I COLL Camprodon, Ripollès 1886- Barcelona 1969. Pedagóg e historiador. Fou deixable del seu oncle Bartomeu Galí i Claret (1850-1902) i de Pompeu Fabra fins els 14 anys. Posteriorment va completar la seva formació de manera autodidacta i va treballar de comptable fins el 1909. Aquell mateix any, i sense tenir el títol de mestre, inicià la seva tasca pedagògica en l'Escola de Mestre de Joan Bardina. El 1910 se li encarrega la direcció de l'escola Vallparadis de Terrassa, i el 1915 començà la seva col·laboració amb Prat de la Riba com funcionari del Consell d'Investigació Pedagògica, més tard Consell de Pedagogia, del qual fou secretari general (1916-1923). Al mateix temps va organitzar les colònies d'estiu (1915, fins el 1932, interrompudes durant la Dictadura), fou administrador general de l'Escola Industrial (1917), va dirigir els estudis normals de la Mancomunitat (1922), va fundar i dirigir el "Butlletí de Mestres" (1922) i va publicar nombrosos articles en "Quadern d'estiu" i fou nomenat president de la comissió tècnica de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana (1922-1969). El 1924, trencada la seva de funcionari, va fundar, amb un grup de mestres i alumnes de la clausurada escola Montessori, l'escola Blanquerna (1924-1939), on es va dedicar activament a l'experimentació dels mètodes de l'escola activa, que recollir en l'obra *Mesura objectiva del treball escolar* (1928). Va participar en el Primer Congrés de Bilingüisme (Luxemburg, 1928) i en el Congrés Internacional de l'Educació Nova de Niza (1932). Proclamada la segona República, fou anomenat secretari general del Consell de Cultura de la Generalitat de Catalunya, i després de juliol del 1936 se li va conferir el negociat de la llengua catalana i, més tard, la càtedra de metodologia de l'ensenyança del llenguatge en la Universitat de Barcelona. El 1939 es va exiliar a Toulouse, on residí fins el 1943. Novament a Barcelona, es dedicà a treballs editorials i a la tasca d'historiador de la cultura. Va treballar en l'obra *Història de les Institucions i del moviment cultural a Catalunya 1900-1936*, a partir de 1955 va mantenir continus contactes amb mestres que van portar a terme un nou moviment de renovació pedagògica a Catalunya. Fou membre de l'Institut d'Estudis Catalans (1968).
<http://www.xtec.cat/ceipalexandregali/Alexandre%20Gali/alexandre.htm>

LES CIÈNCIES EN LA VIDA DE LA LLAR

per Rosa Sensat de Ferrer, edició de 1923, 334 pàgines, preu 7,50 pessetes, editat per Publicacions de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana de la Editorial Pedagògica de Barcelona.

Rosa Sensat i Vila (El Masnou, 1873 - Barcelona, 1961) va ser una mestra que contribuï a desenvolupament de l'escola pública catalana durant el primer terç del segle XX. Va estudiar magisteri a Barcelona i a la *Escuela Central de Magisterio* de Madrid. La seva inquietud per aprendre la va portar a estudiar posteriorment a l'Institut Rousseau de Ginebra i a conèixer d'a prop les noves propostes pedagògiques en diverses escoles europees. Al 1900 va guanyar les oposicions de Labors i la van destinar a Alacant. Es casà al 1903 amb David Ferrer amb qui s'instal·la definitivament a Barcelona. El 1904 va néixer la seva filla Àngels. Desenvolupà una gran tasca divulgadora dels nous corrents educatius i la seva gran capacitat organitzadora la van portar a ser la primera directora de l'Escola del Bosc, a la secció de nenes, càrrec que ocupà entre 1914 i 1930. Posteriorment, des de 1930 fins al 1939, va ser-ho del Grup Escolar Milà i Fontanals del Patronat Escolar. Traspalsada pel desenvolupament de la guerra i l'arribada del franquisme, la van jubilar al 1939. Al 1921 va rebre l'encàrrec de dissenyar el pla d'estudis de l'Institut de Cultura i Biblioteca Popular de la Dona i estableix un programa força ampli per les dones obreres i les de classe mitjana. La seva activitat es concretà també en diversos cursos i conferències als estudis normals de la Mancomunitat, a les escoles d'estiu i al mateix Institut de la Dona. Participà en importants congressos com el *I Congrés Nacional d'Ensenyament Primari a Barcelona* (1909), el *III Congrés Internacional d'Enseignement Menager*, a París (1922), i al *Congrés des Écoles Nouvelles*, a Niça (1932). El reconeixement a la seva tasca portà a un col·lectiu de mestres a fundar el 1965 l'Escola de Mestres Rosa Sensat.

http://ca.wikipedia.org/wiki/Rosa_Sensat_i_Vila

GEOGRAFIA ELEMENTAL DE CATALUNYA

per Pere Blasi, obra guanyadora, en el concurs convocat l'any 1916, del premi ofert pel Dr. N'Antoni de P. Aleu de la comisió delegada de Buenos Aires, Mapes i gràfies executats per Fausti Mari, del servei geogràfic de la Mancomunitat de Catalunya, 2a. Edició de 1922, 84 pàgines, preu 8,00 pessetes, editat per Publicacions de l'Editorial Pedagògica, "Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana" Barcelona.

Pere Blasi i Marangues, Puigcerdà 1885-Barcelona 1961. Mestre, geògraf i polític són les tres facetes que resumeixen succintament la personalitat pública de Pere Blasi. Com a mestre, Blasi exercí primer a Torroella de Montgrí, durant vint-i-tres anys, i després a Barcelona. A Torroella, Blasi palesa ja una gran avidesa de saber i una pregona inquietud per transmetre el seu mestratge; col·laborà a les revistes *Emporion* i *Llibre de la Festa Major*, i contribuï a fundar-hi

L'Ateneu des d'on completà la seva tasca educadora. Després de la dictadura de Primo de Rivera, Blasi es traslladà a Barcelona, on li fou encomanada, junt amb Dolors Batlle, la direcció del Grup Escolar Lluís Vives, acabat d'inaugurar al barri de Sants. En uns moments en què el moviment de renovació escolar patia de manca de mestres, a causa de les limitacions dels temps de la dictadura, Blasi esdevenia garantia d'aplicació d'una pedagogia moderna. Com a mestre, Blasi hi deixà una empremta profunda; en paraules d'Alexandre Gali, "donava al seu treball una vivacitat especial que atreïa els nois i feia l'escola agradable amb la conseqüència d'un bon rendiment." Durant aquesta època, la preocupació pedagògica de Pere Blasi el portà a col·laborar al *Butlletí dels Mestres*, revista de la qual fou membre del cos de redacció. Hi publicà l'article "Manca d'estil", on es planyia d'una certa desorganització pedagògica, com a conseqüència d'una falta de preparació pràctica per part dels mestres joves, i aconsellava per esmenar-la el contacte directe amb els mestres experimentats. A més de la col·laboració al *Butlletí dels Mestres*, la tasca orientadora de Blasi es completà amb diverses participacions a l'Escola d'Estiu. El 1922, Pere Blasi rebé el premi de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana per un manual titulat *Geografia Elemental de Catalunya*, considerat modèlic en el seu temps, raó per la qual assolí gran divulgació i vigència. A més dels valors didàctics de l'obra, val la pena ressaltar que Blasi hi proposà una nova divisió comarcal de Catalunya, que cal considerar entre els precedents immediats de la divisió de 1932-36. Les inquietuds pedagògiques i geogràfiques proporcionaren a Pere Blasi un profund coneixement de la gent empordanesa i gironina, en

particular, i de les terres catalanes en general. Per això, l'octubre de 1931, en constituir-se la Ponència d'estudi per a l'estructuració Comarcal de Catalunya, Blasi fou cridat a participar-hi, en representació de les terres de Girona, juntament amb Miquel Santaló, amb qui compartia ideari catalanista i d'esquerra, bé que des d'una pregonia moderació. El 1932, Blasi fou elegit diputat al Parlament de Catalunya per ERC, la qual etiqueta ideològica sobrepassava, com diu Josep Iglésies, "la seva particular d'home estrictament de centre. A les comissions parlamentàries constituïa un fre i, exactament com a Torroella -cerdà entre empordanesos-, al Parlament -home de centre dins un partit d'esquerrans-, se singularitzà igualment en mantenir la ponderació que li era característica." El 1933 Pere Blasi fou nomenat membre del Consell Regional de Primer Ensenyament. El 1935, col·laborà a fundar la Societat Catalana de Geografia, de la qual fou el primer vicepresident, càrrec que ocupà fins la seva mort, amb l'obligat parèntesi de postguerra 1939-48. Amb la derrota a la Guerra Civil, les activitats polítiques de Blasi, obligat a exiliar-se, com tants d'altres, restaren estroncades. No passà el mateix amb la seva tasca pedagògica i geogràfica: Blasi féu de professor a Prada de Conflent i a Perpinyà, i es doctorà en Lletres per la Universitat de Montpeller, amb una tesi sobre l'Empordà, que en tornar a Barcelona, el 1946, va exposar a l'Institut Francès i que roman inèdita.

El 1951, Pere Blasi es féu càrrec d'unes classes a l'Escola Laboral Tèxtil de Barcelona. Mentrestant, esmerçà bona part dels seus esforços en la redacció de la seva gran obra geogràfica, *Les Terres catalanes*, publicada amb aquest títol davant la impossibilitat de fer-ho amb el de "Geografia de Catalunya." El llibre, dividit en dues parts, exposa en una la fesomia física del país i descriu a l'altra les regions i comarques que delimità en escriure l'obra. Aquesta és, sens dubte, l'obra culminant de Blasi, que ocupa un lloc preeminent en la bibliografia geogràfica de la Catalunya contemporània, car és el primer compendi escrit després de la Guerra Civil i constitueix un digne precedent de la *Geografia de Catalunya*, dirigida per Lluís Solé Sabarís. *Les Terres catalanes* és una obra plenament identificada amb els corrents de la geografia francesa, amb els quals Blasi havia tingut un contacte estret arran la seva estada a Montpeller. Poc abans de la seva mort, a Pere Blasi li van ser reconeguts els estudis fets a França i va obtenir el títol de doctor en Filosofia i Lletres. Per glossar la personalitat de Pere Blasi, res millor que reproduir els mots que Josep Iglésies, amb qui mantenia una ferma amistat, escriví a *Serra d'Or* en ocasió de la seva mort: "Pere Blasi serví la professió de mestre de minyons amb una exemplaritat excepcional. Fou un autèntic germinador d'afectes, un cavaller d'una bondat i una fidelitat

admirables. La seva benevolència arribava a semblar candorosa. El to mig paternal, sempre serè, però amb espurnes d'emoció i confiança de les seves explicacions, es captava fàcilment l'ànima dels alumnes. Xop d'humanitat, de comprensió i tolerància, efusiu i balsàmic, incapaç de congriar cap mena d'odi, es mantingué sempre fidel a la seva ètica. Amb les arrugues del rostre emmorenit, cada vegada més profundes, les conques dels ulls més obscures i la veu més opaca, amb la seva habitual bonhomia i el compost reposat, anava pels carrers barcelonins com un exiliat supervivent d'una altra època. Com tants d'altres era un naufrag d'uns dies extingits. Talment una topada brutal amb la realitat indefugible, fa uns mesos fou tret violentament de les seves abstraccions en llançar-se-li al damunt una motocicleta a tota marxa. Per bé que semblà que l'accident s'havia anat superant, Pere Blasi ha acabat per sucumbir. Déu premii la seva gran bondat!" .

Enric Bertran de la Societat Catalana de Geografia.

CATECISME DE LA DOCTRINA CRISTIANA, segons el novíssim text de Sa Santedat el Papa Pius X, según grau, catecismo breu, S'imprimeix per manament de l'Excm. e Il·lm. Senyor Dr. D. Ramón Guillaumet i Coma Bisbe de Barcelona per a ús dels seus diocesans, 80 pàgines, any 1921, editat per Llibreria "La Hormiga de Oro" de Barcelona.(1)

Reproducció de la pàgina 27 del Catecisme de la Doctrina Cristiana

103. ¿Qui es el Papa?

El Papa és el successor de Sant Pere; por això és cap visible de tota la Iglesia, i Vicari de Jesucrist, el qual n'és cap invisibles.

104. ¿Quina cosa constitueix el Papa i els Bisbes units amb ell?

El Papa i els Bisbes units amb ell constitueixen la Iglesia DOCENT; anomenada així perquè te, de part de Jesucrist, la missió d'ensenyar les veritats i lleis divines a tots els homes.

105. ¿Pot errar la Iglesia docent a l'ensenyar-nos les veritats revelades de Déu?

No, pare; la iglesia docent no pot errar a l'ensenyar-nos les veritats revelades de Déu; i es INFAL·LIBLE, perquè, com prometé Jesucrist, l'Esperit de veritat la assisteix continuament.

106. ¿Pot errar el Papa tot sol, a l'ensenyar-nos les veritats revelades de Déu?

No, pare; el Papa tot sol no pot errar a l'ensenyar-nos les veritats revelades de Déu; o sia, es infal·lible com la Iglesia.

107. ¿Què vol dir COMUNIÓ DELS SANTS?

COMUNIÓ DELS SANTS vol dir, que tots els fidels participen de tot el bé, que hi ha i que es fa

en la Iglesia universal, mentres no els ho impedeixi l'afecte al pecat.

**(1) INDULGÈNCIES
concedides a aquells qui ensenyen o estudien la doctrina cristiana**

Als pares: *Cent dies* cada vegada que en llurs cases ensenyin la doctrina cristiana als fills o criats (Paulus V, Breu de 6 d'Octubre de 1607).

Als meatres: *Cent anys* cada vegada que en les festes portin els deixebles a la doctrina cristiana, i els hi expliquin (Paulus V, Breu citat).

Cent dies cada vegada que'ls hi ensenyin en la escola els altres dies (Paulus V, Breu citat).

A tots els fidels: *Cent dies* cada vegada que estudiïn mitja hora el Catecisme, ja sia per ensenyar-lo, ja sia per aprendre'l (Paulus V, Breu citat).

Set anys i altres tantes quarentenes cada vegada que, confessats i combregats, assisteixin al Catecisme, quan s'ensenyi als nois en les iglesies o capelles (Climent XII, Breu de 16 de Maig de 1756).

Indulgencia plenaria els dies de Nadal, de Pasqua, i de Sant Pere i Sant Pau, si assisteixen assíduament al Catecisme per ensenyar-lo o per aprendre'l, amb tal que, confessats i combregats, preguin segons les intencions del Sant Pare (Climent XII, Breu citat).

Tres anys en cada una de les festes de la Verge Santíssima, si solen reunir-se en les iglesies o en les escoles par aprendre la doctrina cristiana, amb tal que en dites festes es confessin (Pius IX, rescripte de la S.C. d'Indulgències, 18 de Juliol de 1877). *Set anys* si ademes combreguen (Pius IX, rescripte citat).

ELS POBLES, LES CIUTATS, ELS HOMES, Llibres de llenguatge, selecta de lectures III, Selecció i notes per Artur Martorell Bisbal, edició de 1935, 186 pàgines, editat per Gustavo Gili de Barcelona.

LA MAR, LA PLANA, LA MUNTANYA, Llibres de llenguatge, selecta de lectures II, Selecció i notes per Artur Martorell Bisbal, edició de 1934, 220 pàgines, editat per Gustavo Gili de Barcelona.

LES PLANTES, ELS ANIMALS, ELS ELEMENTS, Llibres de llenguatge, selecta de lectures I, Selecció i notes per Artur Martorell Bisbal, edició de 1934, 168 pàgines, editat per Gustavo Gili de Barcelona.

Reproducció de la pàgina 31:

A les minúscules avellanes

O quimèrics
Atuells!
¿sou esfèrics
cascavells
de la testa
d'un follet
de congesta,
çaranet,
o l'emfàtic
picarol
d'un simpàtic
esquirol?
GUERAU DE LIOST

Notes i vocabulari

Davant unes avellanes petites, menudes, *minúscules*, el poeta s'ha enquermerat, s'ha preocupat. No se les imagina com un fruit, sinó com un objecte graciós, com un *atuell*, com un estri de fantasia, i els ho pregunta: *sou esfèrics cascavells...?* Els demana si són cascavells, o picarols (que vol dir el mateix) dels que porten a la cucurulla els follets de congesta, els follets que viuen entre la neu, o bé el que dringa al collaret d'un esquirol. 31

ARTUR MARTORELL I BISBAL (1894-1967)

Pedagog nascut a Barcelona el 14 d'abril de 1894. Actiu promotor de tota mena de processos de renovació pedagògica va deixar una profunda empremta a Gràcia, entre 1919 i 1931, com a mestre i director de les escoles del Patronat Domènech. En aquells mateixos anys va col·laborar, també, amb Mossèn Antoni Batlle que dirigia l'escolania de la Parròquia de Jesús situada al costat mateix del Patronat. L'any 1922 Martorell es va casar amb Maria Codina, mestre igualment de les escoles. Durant els anys de la República va col·laborar amb la comissió de Cultura de l'Ajuntament de Barcelona i fou professor de l'Escola Normal de la Generalitat. Sota el franquisme i, després de passar uns mesos a la presó, el 1941 va continuar la seva tasca des de l'Ajuntament com a cap del Negociat de Cultura, organitzador de les emissions per a escolars de Ràdio Barcelona i director de l'Institut Municipal d'Educació. Es va oposar fermament a l'estatització de les escoles municipals i acabà relegat al negociat de cementiris. Va morir el 4 d'abril de 1967.

http://graciapedia.gracianet.cat/wiki/martorell_i_bisbal_artur

ENCICLOPEDIA ESCOLAR CATALANA, grau d'iniciació, per Ferran Serra i Molins Il·lustracions de M. Fernández, 1a. edició de 1931, 232 pàgines.

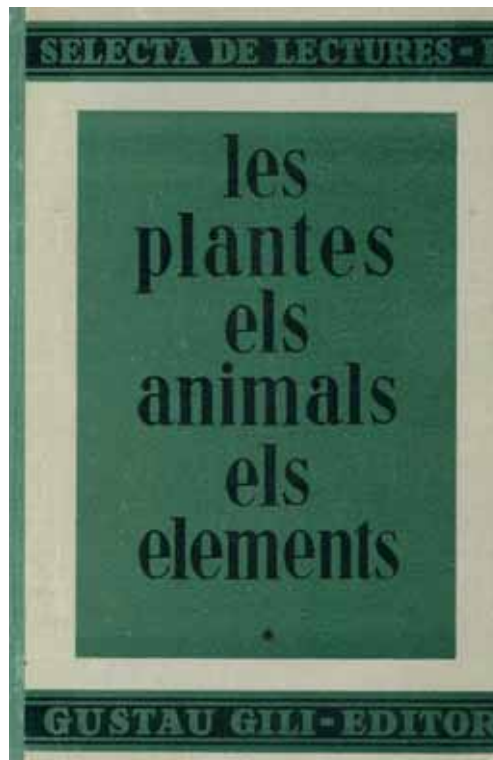
Reproducció de la pàgina 105

Educació social

Lliçó 1

Correspon a les lliçons 4 i 7 del Grau Elemental La família

1. El pare, la mare i els fills formen una faixiflia.
2. Els pares tenen l'autoritat dintre de la família i han de criar i educar bé els fills.
3. Els luis han d'estimar, respectar i obeir els pares, i assistir-los en llurs necessitats, en tot el que puguin.
4. Els germans han de tractar-se amb amor i afabilitat.
5. Tractarem sempre amb amabilitat i afecte els criats i demés persones subordinades a nosaltres. Fa un xic de fred. Mes ara tant se val!

En nostra llar severa i patriarcal gustem la bea-
titud de les vetllades. Remor de llenyes seques
que crepitien i aquest íntim abrís de les pasadse
alegries d'amor que ressusciten.

O tebior d'aquest foc sentimental!

Fa un xic de fred. Mes ara tant se val!

CARLES SOLDEVILA

Comentar el vers relacionant-lo amb la lliçó. El
mateix pot fer-se en les altres lliçons o també el
vers pot servir de motiu de la lliçó.

—105—

**CLAU DELS "EXERCICIS DE GRAMÀ-
TICA CATALANA"** per Jeroni Marva-1930,
Col·lecció Popular Barcino LXIII, edició de
l'any 1930, 84 pàgines, preu 1,50 pessetes,
editat per Editorial Barcino de Barcelona.

CARTILLA DE CIVISME I DRET per Rai-
mon Torroja Valls, seguint les normes orto-
gràfiques establertes per l'Institut d'Estudis
Catalans, dibuixos de Mallol, any 1931, 56
pàgines, editat per Llibreria Montserrat de
Salvador Santomà de Barcelona.

Peu de les vinyetes:

- 1) Aquest senyor és una autoritat elegida
pels ciutadans. Representa la voluntat del
poble.
- 2) Com podreu pagar mai els sacrificis que
fan els vostres pares per a vosaltres?
- 3) Penseu en els pobres vellets! Vosaltres
potser també arribareu a la vellesa. Què
podríem fer per portar l'alegria a llurs cors?
- 4) Aquest nen, què li diu a la seva germa-
neta? Què li diríeu vosaltres per a fer-li sen-
tir amor a les plantes i a les flors?

**EXERCISIS DE GRAMÀTICA CATALANA,
Volum III SINTAXI** (1ª part), de la col·lecció
Popular Barcino XLV, per Jeroni Marva, re-
visió de Pompeu Fabra, nova edició de 1936,
56 pàgines, preu 1,00 pessetes, editat per
Editorial Barcino.

**COM S'HA D'ESCRIBRE UNA CARTA EN
CATALÀ**, de la col·lecció Popular Barcino, III,
per Josep M. Capdevila amb un pròleg de
Joaquim Ruyra, edició de 1927, 64 pàgines,
preu 1,00 pessetes, editat per Editorial Bar-
cino de Barcelona.

**AVENTURES EXTRAORDINÀRIES D'EN
MASSAGRAN, història completa i deta-
llada de les trifulgues, peripècies i desori-
s d'un noi de casa bona**, de la Biblioteca Pa-
tufet, per Josep M. Folch i Torres, il·lustrada
per J. Junceda, 292 pàgines, edició de 1933,
editat per José Baguñá, Editor de Barcelona.

Josep M. Folch i Torres va néixer a Barcelona
el 29 de febrer de 1880, en el si d'una família
benestant.

La família de Josep Maria Folch i Torres tenia in-
quietuds artístiques: l'avi patern era fuster i era
assidu de la festa dels Jocs Florals; el pare era
ebenista i tenia tractes amb pintors i els ajudava
a obrir-se camí amb exposicions que organit-
zava a la seva botiga de mobles.

El pare havia ampliat el negoci familiar: l'havia
convertir en una fàbrica en què van arribar a
treballar més de cent operaris. Folch i Torres va
començar a anar a una escola de prestigi (Esco-
lapis de Sant Antoni a la Ronda de Sant Pau).
Va entrar com a alumne "recomanat", és a dir
que pagava quota però, quan la fàbrica de mo-

bles familiar va fer fallida, sense moure's de la mateixa escola, va passar a "extern". Va haver de deixar sobtadament uns companys socialment privilegiats per fer-se de cop amb uns altres d'humils que fins aquell moment no passaven de coneguts de vista. Es va sentir desplaçat, víctima d'una autèntica i indissimulable vexació. Aquell canvi brusc, seria per al petit Josep Maria una lliçó de gran eficàcia. La condició social dels nous companys li va obrir els ulls a problemes que ignorava: l'escassetat de debò, la simplicitat de la vida d'aquells nous companys i, sobretot, de la manera com resolien els seus problemes. L'autor reconeix que aquest fet li va subministrar la primera matèria per a la creació de la seva obra literària futura.

Després de la fallida, per subsistir, tota la família es va dedicar a la marqueteria, fent joguines de fusta per vendre-les als grans magatzems. L'autor deixava l'escola als 12 anys.

El germà gran, Manuel, va ser el primer a obrir-se camí en el món de les lletres, publicava assíduament a *L'Aureneta* i Josep Maria hi va publicar el seu primer poema *Lo primer bes*. Amb uns amics, el 1898 va editar i dirigir el setmanari *Lo Conseller* on publicaven poemes, contes i comentaris d'actualitat.

Va ser secretari de la Unió Catalanista i de l'Orfeó Català.

Josep M. Folch i Torres va començar escrivint a *La Renaixença*, on el 1902 va publicar les primeres *Pàgines viscudes* el contingut de les quals no tenia res a veure amb les pàgines que el farien famosos. Després, entre d'altres, va publicar a *El Poble Català*, *Joventut i D'Ací i d'Allà*. Va dirigir la revista *L'Atlàntida* i el setmanari *La Tralla*, des d'on va llançar campanyes nacionalistes, que el van forçar a exiliar-se a França (1905-08).

Va publicar novel·les d'estil naturalista i de caire psicològic: *Lària* (1904), primer premi del concurs de novel·les de *L'Avenç*; *Aigua avall* (1907); *Joan Endal* (1909), la més reeixida; *Sobirania*, *Una vida*, *L'ànima en camí* i *Vers la llum* (1916).

En tornar de l'exili, des del 1909 va dirigir el setmanari *En Patufet*, que tanta repercussió va tenir en aquella època. El 27 de març de 1915 hi publicava una historieta amb el títol *Pàgines Viscudes*. Fins al 1938, n'hi va publicar centenars -il·lustrades sempre pel dibuixant Joan G. Junceda- que constituïen un gran èxit de vendes de *En Patufet* (65.000 exemplars setmanals) i van contribuir a la normalització de la llengua catalana.

Des d'*Aventures extraordinàries d'en Massagran* (1910), va escriure dues o tres novel·les cada any per a la Biblioteca Patufet, col·lecció d'aventures amb temes d'època, del país, exòtics, urbans o rurals. N'hi ha d'humorístiques (*En Bolavà detectiu*, 1911); d'inspirades en Verne (*El gegant dels aires*, 1911); de l'Oest americà (*Per les terres roges*, 1912); de sentimentals (*En Larió i la Carmina o el cavaller del Nas Roent*, 1918; *L'infant de la diligència*, 1923; *La vida o els fets*

d'en Justí Tant-se-val, 1929; *Les memòries de Maria Vilamarí*, 1937), fins a 36 novel·les.

Pel que fa a la seva dedicació al teatre, el 1901 havia estrenat una obra romàntica (*Trista aubada*), que va ser un fracàs. L'èxit aclaparador li arriba gràcies a la seva dedicació al teatre infantil, lligat a l'element meravellós, sobretot per *Els Pastorets*, 1916, l'obra més representada de la producció teatral catalana de tots els temps; i *La Ventafocs*, 1920, que va passar de les mil representacions.

La seva literatura ha estat discutida, malgrat haver guanyat en català un públic nombrosíssim. S'ha dit i repetit que Josep Maria Folch i Torres escrivia massa pròdigament i que adoptava un to que s'acostava a la sensibleria.

Va fundar el moviment dels Pomells de Joventut (1920-23), que era un moviment de nois i noies, recollint la força sociològica dels lectors d'*En Patufet*. Van formar cèl·lules arreu de Catalunya amb una finalitat moral i patriòtica, però sense lligam amb cap partit polític. Organitzaven actes, aplecs i desfilades i reivindicaven l'esperit cristià i la puresa de la llengua. Va ser-ne secretari Josep Serra i Ullastrell i el portaveu era la revista *Amfora*. Van arribar a sumar alguns milers d'afiliats i les noies duïen com a distintiu una caputxa blanca. El moviment va ser dissolt per una ordre del 1923 del governador civil nomenat per la Dictadura de Primo de Rivera. Va crear, dedicada als joves, la Biblioteca Gentil, de novel·la rosa, de periodicitat mensual, de la qual Folch i Torres va ser l'únic autor durant quatre anys (1924-28). Va tenir un èxit fulminant, amb tiratges espectaculars: d'alguns títols se'n van editar trenta mil exemplars.

El 1936, *En Patufet* és incautat pel Consell de l'Escola Nova Unificada i ha de canviar d'ideologia. Després de la guerra, el 1939 fins al 1950, any que va morir, van ser, segons el seu fill Ramon Folch i Camarasa, "dotze anys d'una davallada trista, amargant". Havia mort el seu fill Jordi al front; no té subsistència econòmica fixa; va començar a escriure en castellà, sense èxit; les emissions radiofòniques de versions de *Pàgines viscudes* en castellà també s'acaben. A partir de 1940 i durant tres anys pinta natures mortes i ven els seus quadres a un marxant per mantenir la família. S'acaba d'ensorrar amb la mor la seva esposa, Maria Camarasa, el 1945. Tot fa que, prematurament, manifesti la decadència física. Foch i Torres va morir el dia 15 de desembre de 1950. Al Romea feien *Els Pastorets*, a una representació dels quals havia assistit l'autor feia quatre dies.

http://www.escriptors.cat/autors/folchitorresjm/pagina.php?id_sec=824

EL PRINCEP TEIXIDOR adaptació i dibuixos de Lola Anglada, edició de 1933, 16 pàgines, preu 0,25 pessetes, editat per Editorial Poliglota de Barcelona.

RONDALLES POPULARS. LA PRINCESA QUE NO SERVEIX PER A RES vol. II recollides per Valeri Serra i Boldú, il·lustrades per Lola Anglada, Jack Benson i Mercé Llimona, 2a. Edició millorada de 1932, 74 pàgines, preu 1,00 pessetes, editat per Editorial Políglota de Barcelona.

RONDALLES POPULARS, ELS ESTUDIANTS DE CERVERA, vol. VII recollides per Valeri Serra i Boldú, il·lustrades per M. Llimona i J. Longoria, edició de 1932, 78 pàgines, preu 1,00 pessetes, editat per Editorial Políglota de Barcelona.

Reproducció de la pàgina 20.

Una vegada el municipi de Cervera posà un impost als carnicers, de tal manera que això motivà un augment en el preu de la carn.

Considerant els estudiants que al preu que havien posat la carn no podrien menjar-ne, determinaren d'anar a Casa la Ciutat en manifestació, i amb aquest objecte sortiren de la Universitat agafats a una corda fent com aquell que estiraven alguna cosa de molt pes.

La soga era llarga, però el carrer major de Cervera al final del qual hi ha la casa de la Ciutat, encara ho era molt més, de manera que tota la gent de Cervera s'agrupà al pas dels estudiants. L'alcalde, en rebre als primers manifestants, esperà a que parlessin, però, anava augmentant la colla i anaven acumulant corda i més corda.

Valeri Serra i Boldú, Castellserà 1875 – Barcelona 1938. Folklorista. S'establí a Barcelona el 1893 i hi estudià el professorat mercantil i més endavant la carrera de dret. Amic de Jacint Verdaguer, intervingué en la fundació de la revista "L'Atlàntida" (1896) i de "La Creu del Montseny" (1899), i fou redactor de "Lo Pensament Català" (1900). Una mica abans havia començat a col·laborar a "Lo Teatro Regional". El 1900 tornà per uns anys a l'Urgell, on es dedicà al conreu de la terra i als estudis folklòrics (dirigi, per exemple, el diari "El País" de Lleida i setmanari de Bellpuig "Lo Pla d'Urgell"). Les seves obres més importants són el Calendari Folklòric d'Urgell (1914), el Llibre d'or del rosari a Catalunya – en col·laboració amb Victor Oliva- (1925), i la Biografia de Mossèn Jacint Verdaguer (1924). El maig de 1928 fundà l'excel·lent "Arxiu de Tradicions Populars", del qual només aparegué un volum (J Ma M)

Gran Enciclopèdia Catalana, vol. 13

RONDALLES POPULARS, FRANCESCA BISBAL, vol. IX recollides per Valeri Serra i Boldú, il·lustrades per M. Casanovas i M. Llimona, edició de 1932, 78 pàgines, preu 1,00 pessetes, editat per Editorial Políglota de Barcelona.

LLIÇONS DE LLENGUATGE, primer grau (de 7 a 9 anys) primera part, autor (1), edició de 1931, 104 pàgines, preu 1,75 pessetes, editat per Publicacions de l'A. P. de l'E. C. – Editorial Políglota de Barcelona.

(1) No havent posat el nom de l'autor a la portada d'aquest volum, creiem necessari de fer constar que la responsabilitat de les innovacions que es proposen en el present assaig correspon del tot a Alexandre Gali, qui ha volgut principalment aplicar en un text d'ensenyament del llenguatge els principis del distingit lingüista suís Ch. Bally. El senyor Artur Martorell, que col·labora amb el senyor Gali en aquesta obra, ha tingut cura especialment de tot el que es refereix al contingut de gramàtica catalana.

LLIBRES EN CASTELLÀ

GEOGRAFÍA FÍSICA Y ASTRONÓMICA per Don Pablo Vila, Ex-pensionado para estudios pedagógicos en "L'École des Sciences de l'Education" (Institut J.J. Rousseau) Ginebra, Libro I, edició de 1915, 186 pàgines, editat per S.A. Industrias Gráficas – Seix & Barral Herms. De Barcelona.

Pau Vila i Dinarès (Sabadell, 1881 - Barcelona, 1980) va ser un pedagog i geògraf català. De família de teixidors i temperament autodidàctic i creador, el 1905 fundà l'Escola Horaciana, després d'uns contactes truncats amb l'Escola Moderna de Ferrer i Guardia. El decenni següent fou decisiu en la seva orientació. El curs 1912-1913 deixà l'Escola i es diplomà a Ginebra a l'École des Sciences de l'Education, i descobrí l'escola

geogràfica francesa de Paul Vidal de la Blanche i el geògraf J. Brunhes. Va ser l'autor de la divisió de Catalunya en comarques, feta per encàrrec de la Generalitat republicana. A causa de la guerra Civil es va exiliar a Colòmbia, i posteriorment a Caracas, tornant a Catalunya el 1962.

RUDIMENTOS DE GEOGRAFÍA PARA USO DE LOS NIÑOS, per Saturnino Calleja, Llibro primero, obra declarada de texto por Real orden de 4 de abril de 1887, publicada en la Gaceta de 16 de abril de 1887, 35a edició de 1912 considerablement augmentada i enriquida con unos mil grabados y mapas, 206 pàgines, editat per Casa Editorial Saturnino Calleja Fernández de Madrid.

GEOGRAFÍA per Félix Martí Alpera, Director del Grupo Escolar "Pere Vila" de Barcelona, 3ª edició de 1932, 152 pàgines, preu 4,00 pessetes, editat per Publicaciones de la Revista de Pedagogía de Madrid.

GEOMETRÍA RAZONADA, para los alumnos y alumnas de las escuelas elementales y superiores per Jaime Viñas y Cusí, Maestro de la Escuela ampliada de Barcelona, obra ilustrada con 300 grabados, 10a edició de 1903, 156 pàgines, editat per Establecimiento editorial de Antonio J. Bastinos de Barcelona.

ARITMÉTICA PRÁCTICA, (Ejercicios y problemas de cálculo objetivo, mental y escrito, per D. Victoriano F. Ascarza, Libro del Maestro, edició de 1922, 48 pàgines, preu 0,60 pessetes, editat per El Magisterio Español de Madrid.

GRAMÁTICA, con ejercicios de lectura, escritura y comprensión, per Don. Ezequiel Solana, (aprobada para servir de texto), edició de 1928, 66 pàgines, preu 0,80 pessetes, editat per El Magisterio Español de Madrid.

LECTURAS CIUDADANAS, (educación cívica), per Victoriano F. Ascarza, aprobado por el consejo nacional de cultura(1), para ser usado en las escuelas, por orden Ministerial de 17 de mayo de 1934, 5a edició de 1935, 158 pàgines, preu 1,50 pessetes, editat per El Magisterio Español de Madrid.

(1) **El Consejo Nacional de Cultura de la II República** Una vez más, la primera medida del nuevo gobierno fue la remodelación del Consejo de Instrucción Pública, concebido ahora como el órgano impulsor de la reforma de la educación, más que como organismo técnico. Se le reconoce por vez primera la potestad de autoorganización interna, se le encarga la reforma de la vieja ley Moyano de 1857 mediante una nueva ley general de instrucción pública y se prepara el camino para convertirlo en un organismo más amplio que vele no sólo por la educación, sino también por la cultura.

El paso siguiente lo dará la ley de 1932 creando el Consejo Nacional de Cultura, considerado el cauce apropiado para los centros educativos y culturales, y encomendándole el derecho de iniciativa en orden a la reforma de la enseñanza y de la cultura (cuando esta iniciativa diera lugar a un proyecto de ley, se remitiría una memoria del Consejo para su discusión en las Cortes).

Aunque el Consejo se convirtió pronto en "el pivote fundamental de todo el trabajo que se realiza en el Ministerio", obviando los viejos corporativismos, no consiguió superar dos obstáculos casi seculares: la idea de Cossío de que un órgano de este tipo fuera "ajeno a los partidos políticos" no será una realidad; tampoco será plenamente electivo.

HISTORIA DE ESPAÑA, per F.T.D., segundo grado, La justicia engrandece a las naciones; pero el pecado hace miserables a los pueblos. (Proverbios XIV-34), 5a edició de 1926, 240 pàgines, editat per Editorial F.T.D. de Barcelona.

ELEMENTOS DE GEOMETRÍA, acompañados de algunos ejercicios prácticos per D.A.Giró y D.J.R.Miró, miembros de varias corporaciones científicas y literarias, obra aprobada por la Superioridad, para servir de texto en las escuelas de primera enseñanza, 15a edició de 1871, 60 pàgines i tres làmines de figures geomètriques, Editat per Libreria de Gaspar y Roig de Madrid.

LA AYUDA DE LA CASA, Biblioteca Escolar Calasancia, intuitiva, cíclica, integral y práctica per Fernando Garrigós, SCH. P., Lecturas completas para niñas, Libro segundo, Destinado al grado Medio de las Escuelas Graduadas y á las Escuelas Elementales, Prólogo de la ilustre propagandista y Directora del Grupo Escolar "Cervantes" de Valencia, Dª Natividad Domínguez con las debidas licencias, edició de 1912, 344 pàgines, editat per la Librería Católica Internacional de Barcelona.

GEOGRAFÍA, por José Udina Cortiles, Maestro Normal con ejercicios de la Escuela Normal de la Casa Provincial de Caridad de Barcelona I Cataluña, la ciudad, el partido judicial, la provincia de Barcelona, la región catalana, Curso Medio – grados 3º y 4º, edició de 1913, 104 pàgines, editat per Sucesores de Blas Camí – Editores – Libreros de Barcelona.

COMPENDIO DE GEOGRAFÍA ESPECIAL DE ESPAÑA, distribuido en lecciones y adoptado á la índole y extensión de esta asignatura en la segunda enseñanza pe Alfonso Moreno Espinosa, Catedrático por Oposición de geografía é historia en el Instituto de Cádiz, 9a edición corregida y aumentada de 1922 per Francisco Morán, edició de 1922, 316 pàgines, preu 9,00 pessetes, editat per Editorial Atlante de Barcelona.

EL LIBRO DE LAS NIÑAS, (The modern Handbook for Girls) per Olive Richards Landers, Guía para las mujercitas de 8 a 18 años, versión española de María Luz Morales, 1a edició de 1935, 340 pàgines, editat per Editorial Juventud S.A. de Barcelona.

ATLAS GEOGRÁFICO Y ESTADÍSTICO DE ESPAÑA Y PORTUGAL, nuestras posesiones en África, planos de las principales capitales, índice alfabético geográfico, edició de 1936 (1), 120 pàgines, preu 8,00 pessetes, editat per Librería Molins de Barcelona.

(1) **IMPORTANTE**, por haberse publicado esta obra a fines del año 1930 o sea algunos meses antes de la proclamación de la República, el lector subsanará fácilmente los cambios habidos en el capítulo de Geografía Política (pág. 28*), respecto al *Gobierno nacional, Administración civil y eclesiástica, de la Hacienda y Militar de España*, así como en lo referente al mapa de la página 24, Septiembre, 1936.

ATLAS DE GEOGRAFÍA, Astronómica, Física, Política y Descriptiva para uso de los establecimientos de segunda enseñanza per Juan de la G. Artero, Cetedrático

de la Universidad de Barcelona y Académico correspondiente de la Historia, grabados de Juan Soler, 12ª edición corregida y aumentada del año 1908, 63 pàgines, preu 6'00 pessetes, editat per Litografía Víctor Labelle de Barcelona.

VICTORIA, LIBRO DE LECTURAS PARA NIÑAS, libro de lectura para niñas, per Dª M. Del Pilar Oñate, (Maestra, por oposición, de las Escuelas Públicas de Madrid, 12a edició de 1933, aprobado para servir de texto, en 10 de agosto de 1916, 134 pàgines, preu 1,00 pessetes, editat per El Magisterio Español de Madrid.

TRATADO COMPLETO DE URBANIDAD EN VERSO, PARA USO DE LAS NIÑAS per D. José Codina, Caballero de la Real Orden Isabel la Católica, Capellán párroco castrense, Profesor de Instrucción pública y Arcade romano, 23a edició de 1910, con un apéndice sobre el modo de trinchar y servir en la mesa, obra declarada de texto en la península por decreto de 18 enero de 1875, 64 pàgines, editat per Sucesores de Blas Camí, libreros, editores de Barcelona.

LAS CIENCIAS EN LA ESCUELA, libro de lectura y de iniciación al estudio de la física, química e historia natural, per Aurelio R. Charentón, Profesor Normal, antiguo alumno de la Escuela Superior de Magisterio, ex maestro nacional por oposición, Ilustraciones de J. Aumente, 342 pàgines, preu 3,00 pessetes, 4a edició de 1926, editat per Editorial Estudio de Juan Ortiz.

*LA MECHA DEL QUINQUÉ
EXPLICACIÓN*

Las mechas de algodón, el terrón de azúcar, la

barrita de yeso y todos los cuerpos que son muy porosos, ofrecen, para el paso de los líquidos, una serie de canalitos finísimos que son otros tantos vasos capilares. Es por eso por lo que el petróleo se puede quemar en los quinqués, y por lo que el papel secante nos ahorra que tengamos que esperar a que la mancha de tinta se seque.

CUESTIONARIO

¿Cómo son los tubos capilares? ¿Qué sucede si se introduce uno en el agua? Si se introducen dos de diferente diámetro ¿Qué relación guardan los niveles que en ellos alcanza el agua? ¿Cómo es la superficie del agua en las proximidades del tubo? ¿Ocurre lo mismo en todos los líquidos? ¿Hay algún líquido que no moje el cristal? ¿Qué se observa al sumergir en el mercurio un vaso capilar, dos vasos de diferente diámetro y dos láminas muy próximas? ¿Cómo es la superficie del mercurio en las proximidades del tubo? Explicar por qué sube el petróleo por la mecha del quinqué. Idem la tinta por el secante. ¿Cómo se explica que la savia suba de las raíces hasta las hojas?

TRABAJOS PRÁCTICOS

Filtrar agua turbia. Observar cómo en el mechero de alcohol éste va subiendo por la torcida de algodón. Convertir el agua en vino mediante el siguiente experimento: Coloquemos dos vasos llenos de agua como indica la figura 64. Se llenan dentro de un recipiente y se sacan bien ajustadas. Sepárese ligeramente los bordes sin que el agua salga. Encima del vaso superior se pondrá una copita de vino, de la que colgarán unas mechas; éstas irán escurriendo el vino, que entrará en el vaso superior. Dad la explicación de esta experiencia. Dibujad el esque de algunas experiencias hechas.

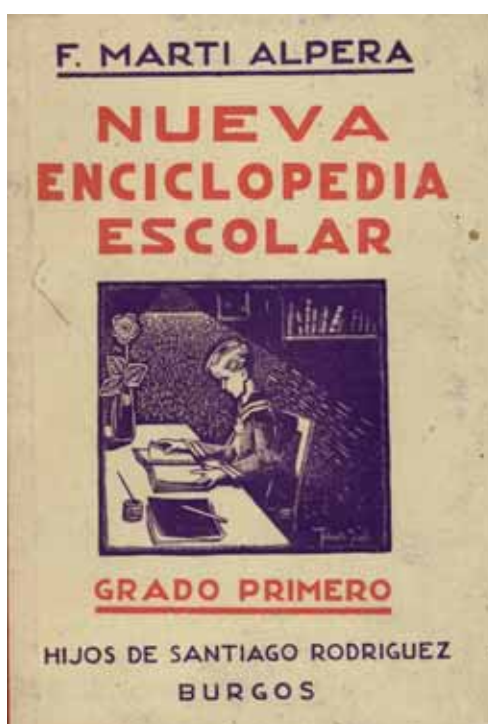
A la página de text i ha la figura 64 il·lustrant l'experiència dscrita de la conversió de l'ai-gua amb vi.

MANUSCRITO PARA NIÑAS, colección de autografías de Escritores contemporáneos para servir de lectura en los colegios, per D. Joaquín Pelfort Manció, Profesor Normal y Maestro de Obras, Ex-Presidente de la Sociedad Barcelonesa de Amigos de la Instrucción, Autor de varias obras de primera enseñanza, con la cooperación de los señores siguientes:

SEÑORAS: Andreu; Carbonell; Ceballos; Fabra (doña Ana); Fabra (doña Clara); Ferrer; Font; Massanés; Moncerdá de Maciá; Passarans de Sanjuan; Pascual y Faidella; Perfort de Lleó; Peña de Amer; Ruiz Al'y Zuarrondo.

SEÑORES: Dr. Álvarez Espino; Álvares Alonso; Arnó; Dr. Bertrán y Rubio; Casals; Correa; Coronas; Dr. Donadiu; Frontaura; Gascón; Dr. Gatell Pbre.; doctor Guerra; Dr. Guerrero; Giró; Hernando de Perera; López Catalán; Mata; Martorell; Montoy; Molés; Montford; Dr. Miquel y Badía; Dr. Mundi; Pérez Galdós; Ravenrós; Dr. Ruiz de Salazar; Dr. Sardá, Pbre.; Tomás y Estruch; Dr. Torá; Torelló; Dr. Vallet; Pbre.; Dr. Xercavins. Premiado con la Medalla de Plata en la Exposición Universal de Barcelona, 2a edición de 1893, 224 páginas, Editat per el propi Autor a Barcelona.

GRAMÁTICA TEÓRICO PRÁCTICA DE LA LENGUA CASTELLANA, con un tratado de análisis lógico y nociones de literatura, para los Colegios de las Hermanas

Carmelitas de la Caridad, per H.C., Libro de la alumna, edició de 1904, 448 pàgines, editat per IMPRENTA Y Librería Montserrat de Barcelona.

LA ESCUELA ACTIVA, por J.P.C., Profesor, Biblioteca de Pedagogía Moderna, nueva edición de 1934, 94 páginas, editado por Dalmáu Carles, Pla, S.A. – Editores – Gerona – Madrid.

De la pàgina 62 ens indica que:

-62-

dades a desenvolupar con referencia a las cuestiones geométricas: la ordenada colocación de las plantas, en filas regulares; la construcción rectilínea de los caminos; la disposición de cuadros y parterres afectando diversas figuras; la observación de la forma de las plantas pequeñas, de los arbustos y de los árboles, etc., podrán ser otras tantas motivaciones para un conocimiento gradual y adecuado de las formas.

No hay necesidad absoluta de seguir un riguroso orden lógico en las enseñanzas del cálculo y de las formas. Si el planteamiento de un problema hace preciso el empleo de una regla o de un cálculo que los alumnos no conozcan aún, debe afrontarse aquel planteamiento y su resolución misma, pues puede confiarse plenamente en que, si se ha conseguido despertar el interés de los alumnos, éste vencerá el inconveniente que puede suponer el trabajo de preparación que aquéllos deberán hacer para poder resolver la cuestión propuesta.

Queda otra cuestión importante, en relación principalmente con el cálculo: ésta es lograr soltura y

rapidez en él, en vistas a las posteriores actividades del alumno al dejar la escuela y en-

HISTORIA DE ESPAÑA, para uso de las alumnas de las religiosas hijas de María. Escolapias, segundo grado, edició de 1911, 166 pàgines, editat per Imprenta Elzeveriana de Barcelona.

EL MAESTRO IDEAL, edició de 1916, 112 pàgines, preu 1,00 pessetes, editat per la Imprenta-Escuela del Ave María de Granada.

NUEVA ENCICLOPEDIA ESCOLAR, per Félix Martí Alpera, ilustrada con 300 dibujos originales, grado primero 3a edició de 1931, 300 pàgines, editat per Hijos de Santiago Rodríguez, Imprenta, Casa Editorial, Librería de Burgos.

Reproducció de la pàgina preliminar:

Notas para los señores maestros:

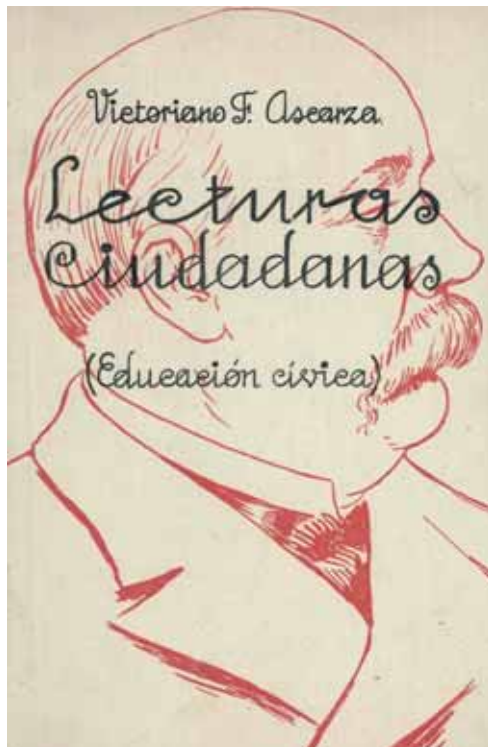
*La obra **NUEVA ENCICLOPEDIA ESCOLAR**, a la cual pertenece el presente volumen, está dividida en tres grados, correspondientes a otros tantos libros. Cada grado, es decir, cada uno de los tres volúmenes, debe ser usado, por el escolar de tipo mental medio, durante dos años. Así, entregado el primer volumen a los niños de ocho años y de ningún modo antes de esta edad, pueden aprovechar la Nueva Enciclopedia hasta los catorce años.*

Por estimarlo más conveniente han sido cambiadas algunas denominaciones de las materias del programa escolar español señaladas en el decreto de 26 de Octubre de 1901). Sin embargo, el fondo de este programa ha sido respetado.

Por razones de carácter didáctico han sido agrupadas materias similares para formar un solo cuerpo de doctrina. Creemos facilitar así la asociación, la articulación de las ideas y evitar que queden descosidos y dispersos en la mente del niño, conocimientos que deben estar muy enlazados. Por respeto al precepto legal que dispone que el estudio de la Doctrina Cristiana se haga por el texto que señale el Prelado diocesano, hemos omitido estas nociones en los grados segundo y tercero. En los últimos ejercicios de algunas lecciones, hacemos la indicación de que corresponden al 2º año del grado de que se trate. Comprendemos, sin embargo, que es al maestro a quien corresponde decir en esto la última palabra...

LECCIONES DE COSAS, método completo de lectura, per D. José Dalmau Carles, Profesor Normal; Director del Grupo Escolar de la ciudad de Gerona; Caballero de la Real Orden de Isabel la Católica y de la Orden Civil de Alfonso XII, por méritos en la enseñanza, nueva edición ampliada y mejoradísima, aprobada para texto y por la autoridad eclesiástica, libro tercero, el mejor libro es el que más enseña. Lectura, escritura, ejercicios de reflexión y lenguaje 180 grabados, edició de 1928, 160 pàgines, editat per Dalmáu Carles, Pla S.A. – Editores de Gerona.

CATECISMO MAYOR, DOCTRINA CRISTIANA, per Sa Santetat Pius X, edició de 1907, 270 pàgines, preu 3,00 pessetes, editat per Razón y Fe de Madrid

LECTURAS CIUDADANAS, (educación cívica), Francisco Pi y Margall, Emilio Castelar, Nicolas Salmeron, Joaquin Costa, Pablo Iglesias; per Victoriano F. Alcarza, 4a edició de 1933, 158 pàgines, preu 1,25 pessetes, editat per El Magisterio Español de Madrid.

Reproducció de la pàgina 49

Se que acabó la República. Era el 3 de enero de 1874; Castelar cayó abrazado a la bandera republicana que nunca abandonó.

XXI.— MATADME SI QUERÉIS...

En los muchos incidentes a que dió lugar la primera República ocurrió uno que merece citarse. Existió una Comisión permanente de la asamblea que, por su gestión, mereció la indignación popular.

Las gentes se amotinaron alrededor del Congreso donde celebraba sesión, quiso asaltar dicho edificio y lo habría hecho con peligro manifiesto de los que la formaban.

Castelar, que era ministro, sabedor de lo que ocurría, y aunque la Comisión era su enemiga, acudió al Congreso y consiguió sacar a los comisionados por una puerta de la calle del Florín.

Al estrépito que hubo necesidad de hacer, para abrir la puerta, acudieron los amotinados, y algunos de ellos se echaron el fusil a la cara para disparar contra los comisionados.

Castelar, poniéndose al frente y defendiendo a sus adversarios con su propio cuerpo, exclamó: "Matadme, si queréis matar a un republicano de toda la vida, pero respetad a quienes vienen conmigo".

INGENUIDADES, nuevo manuscrito para niños del primer grado, por Antonio Fernández, il·lustracions de Fernández Collado, 24a edició de 1939, 92 pàgines, editat per Miguel A. Salvatella de Barcelona.

COMPENDIO DE GEOGRAFÍA, para uso de las escuelas normales, seminarios é institutos generales y técnicos, per D. Pedro Díaz Muñoz, profesor numerario por oposición de la Escuela Normal Superior de Maestros de Valladolid, 3a edició de 1909, 304 pàgines, preu 5,00 pessetes, editat per la Imprenta y Librería Nacional y Extranjera de A. Martín, Sucesor de los Srs. Hijos de Rodríguez de Valladolid. (1)

(1) Abans del pròleg, i ha un advertiment que diu: Primer. El preu de cada exemplar encuadernat son cinc pessetes a tota Espanya. Cap llibreter està Autoritzat per alterar aquest preu. Segon. Aquesta obra es propietat de l'autor. Tot exemplar legítim va numerat i porta el retrat, la firma i el segell de D. Pedro Díaz Muñoz. Efectivament amb tinta està la numeració del volum i la firma de l'autor.

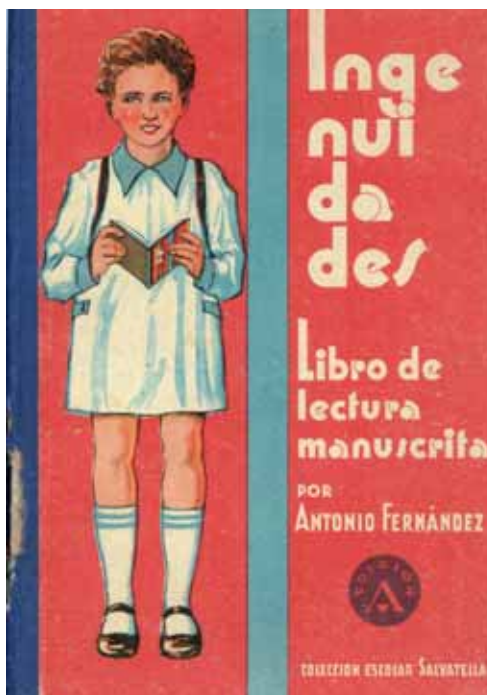
GEOGRAFÍA GENERAL DE ESPAÑA, de la Biblioteca ilustrada de Gaspar y Roig, Diccionario general de todos los pueblos, edición de 1862, 352 páginas, editado por Imprenta y Librería de Gaspar Roig, Editores de Madrid.

Curió advertiment al final de l'obra sobre l'enriquiment de llocs molt superior als facilitat per les estadístiques de l'Estat.

A pesar de haber indicado en la advertencia preliminar *A nuestros lectores*, que nos ceñíamos fidelísimamente á los datos oficiales publicados por el Gobierno, debemos declarar que, si bien conservamos agrupados los lugares, aldeas, alquerías, barrios, caseríos, cortijos, chozas, dehesas, etc., de mas escasa importancia ó muy insignificante número de habitantes, como ha hecho el Gobierno en sus trabajos oficiales, nosotros hemos aumentado muchas veces estos datos nombrando y colocando lugares, caseríos, etc., en sus sitios respectivos, por mas que se hallasen incluidos en ciertos grupos. Alguna vez que otra nos hemos abstenido de fijar la poblacion por hallarse reunida á la de otros puntos, y es inútil advertir que si se ponen comillas en los *despoblados*, es cuando carecen por completo de habitantes. Se observará alguna vez que, al parecer, no sigue orden alfabético riguroso, ya por escribirse un nombre con diversas letras (*B ó V.—A ó Ila.—Xa ó Ja*, etc.), ya por separarse con *-si está compuesto de dos ó mas palabras-*; pero siempre se hallará el nombre en su inmediacion alfabética, á no ocurrir alguna de las equivocaciones imprevistas que se salvan en la fe de erratas.

LECCIONES DE ARITMÉTICA, aplicadas a las diferentes cuestiones mercantiles para las escuelas y colegios de primera enseñanza, por José Dalmau Carles, Profesor normal y Director de una de las escuelas municipales de Gerona, 1ª parte, comprende además de la teoría indispensable, más de 1000 problemas y ejercicios prácticos debidamente metodizados y de aplicación inmediata, conforme exige la enseñanza racional de esta importante materia, 2ª edición corregida y aumentada de 1893, 214 páginas, editada a Girona.

LECCIONES DE ARITMÉTICA, aplicadas a las diferentes cuestiones mercantiles para las escuelas y colegios de primera enseñanza, por José Dalmau Carles, Profesor normal; Director del Grupo Escolar de la ciudad de Gerona; Caballero de la Real Orden de Isabel la Católica y de la Orden Civil de Alfonso XII, por méritos en la enseñanza, Libro del alumno, 2ª parte, comprende además de la teoría indispensable,

más de 2000 problemas y ejercicios prácticos debidamente metodizados y de aplicación inmediata, conforme exige la enseñanza racional de esta importante materia y unas nociones de álgebra elemental, grado superior, 54ª edición de 1921, De texto por R.O. de 28 de abril de 1898 adaptada para la Instrucción de S.M. el Rey Alfonso XIII, medalla de oro de la Exposición Científica del "Palais Travail" de París, 320 páginas, editado por Dalmau Carles Pla, S.A. de Girona.

RESUMEN DE LAS LECCIONES DE ARITMÉTICA, aplicadas a las diferentes cuestiones mercantiles para las escuelas y colegios de primera enseñanza, por José Dalmau Carles, Profesor normal; Director del Grupo Escolar de la ciudad de Gerona; Caballero de la Real Orden de Isabel la Católica y de la Orden Civil de Alfonso XII, por méritos en la enseñanza, Libro del alumno, comprende además de la teoría indispensable, más de 2000 problemas y ejercicios prácticos debidamente metodizados y de aplicación inmediata, conforme exige la enseñanza racional de esta importante materia, grado medio, 69ª edición de 1919, De texto por R.O. de 28 de abril de 1898 adaptada para la Instrucción de S.M. el Rey Alfonso XIII, medalla de oro de la Exposición Científica del "Palais Travail" de París, 186 pàgines, editat per Dalmau Carles Pla, S.A. de Girona.

RESUMEN DE LAS LECCIONES DE ARITMÉTICA, aplicadas a las diferentes cuestiones mercantiles para las escuelas y colegios de primera enseñanza, por José Dalmau Carles, Libro del alumno, comprende además de la teoría indispensable, más de 2000 problemas y ejercicios prácticos debidamente metodizados y de aplicación inmediata, conforme exige la enseñanza racional de esta importante materia y unas nociones de àlgebra elemental, grado medio, 84ª edición de 1921, corregida y aumentada. De texto por R.O. de 28 de abril de 1898 adaptada para la Instrucción de S.M. el Rey Alfonso XIII, medalla de oro de la Exposición Científica del "Palais Travail" de París, 186 pàgines, editat per Dalmau Carles Pla, S.A. de Girona.

LECCIONES DE ARITMÉTICA, aplicadas a las diferentes cuestiones mercantiles para las escuelas y colegios de primera enseñanza, por José Dalmau Carles, Profesor normal; Director de una de las Escuelas Nacionales de la ciudad de Gerona; Caballero de la Real Orden de Isabel la Católica y de la Orden Civil de Alfonso XII, por méritos en la enseñanza, Libro del alumno, 1ª parte, comprende además de la teoría indispensable, más de 2500 problemas y ejercicios prácticos debidamente metodizados y de aplicación inmediata, conforme exige la enseñanza racional de esta importante materia, grado superior, 108ª edición de 1927, De texto por R.O. de 12 de abril de 1894 adaptada para la Instrucción de S.M. el Rey Alfonso XIII, medalla de oro de la Exposición Científica del "Palais Travail" de París, 266 pàgines, editat per Dalmau Carles Pla, S.A. de Girona.

LECCIONES DE ARITMÉTICA, aplicadas a las diferentes cuestiones mercantiles para las escuelas y colegios de primera enseñanza, por D. José Dalmau Carles, Profesor normal; Director de una de las Escuelas Nacionales de Gerona; Caballero de la Real Orden de Isabel la Católica y de la Orden Civil de Alfonso XII, por méritos en la enseñanza, Libro del alumno, 1ª parte, comprende además de la teoría indispensable, más de 2500 problemas y ejercicios prácticos debidamente metodizados y de aplicación inmediata, conforme exige la enseñanza racional de esta importante materia, grado superior, 122ª edición de 1931, De texto por R.O. de 12 de abril de 1894, medalla de oro de la Exposición Científica del "Palais Travail" de París, 320 pàgines, editat per Dalmau Carles Pla, S.A. de Girona.

LECCIONES DE ARITMÉTICA, aplicadas a las diferentes cuestiones mercantiles para las escuelas y colegios de primera enseñanza, por D. José Dalmau Carles, Profesor normal; Ex-director del Grupo Escolar de Gerona; Libro del alumno, 1ª parte, comprende además de la teoría indispensable, más de 2000 problemas y ejercicios prácticos debidamente metodizados y de aplicación inmediata, conforme exige la enseñanza racional de esta importante materia y unas nociones de àlgebra elemental, grado superior, 131ª edición de 1935, Declarada de texto en 12 de abril de 1894, medalla de oro de la Exposición Científica del "Palais Travail" de París, 264 pàgines, editat per Dalmau Carles Pla, S.A. de Girona.

Josep Dalmau i Carles Sant Cebrià dels Aïlls 1857 – Girona 1928. Pedagóg i editor, establert a Girona. Publicà nombroses obres didàctiques escolars en castellà, que tingueren una gran difusió per tota la península i en alguns estats sud-americans (especialment els diversos graus d'un mètode de lectura i un altre d'aritmètica, a més d'una Enciclopedia cíclico-pedagógica, a l'editorial Dalmau Carles Pla S.A. de la qual fou el promotor. El 1931 aquesta editorial inicià, amb obres de Joaquim Pla i Cargol, la publicació de la important "Biblioteca Pedagógica Catalana" per a l'ensenyament en català i des de 1940 en castellà, d'obres d'història gironina del mateix autor. (MxC)
Gran Enciclopedia Catalana Vol. 6.

CATECISMO DE LA DOCTRINA CRISTIANA, según el novísimo texto de Su Santidad el Papa Pío X, segundo grado, catecismo brve, Imprimase por mandato del Excm. e Ilmo. Señor Dr. D. Ramón Guillamet y Coma Obispo de Barcelona para uso de sus diocesanos, 80 pàgines, any 1922, editat per Llibreria "La Hormiga de Oro" de Barcelona.

CAPITULO III. Creación del mundo

74. ¿Por qué Dios es llamado CRIADOR DEL CIELO Y DE LA TIERRA?

Dios és llamado CRIADOR DEL CIELO Y DE LA TIERRA, esto es, del mundo, porque lo hizo de la nada; y hacer de la nada, es crear.

75. ¿Creó Dios solamente lo material en el mundo? No, padre; Dios no creó solamente lo material en el mundo, sino también los espíritus puros y crea el alma de todos los hombres.

76. ¿Quiénes son los espíritus puros? Los espíritus puros son seres inteligentes, sin cuerpo.

77. ¿Qué espíritus puros creados nos da a conocer la fe? La fe nos da a conocer los espíritus puros buenos, esto es, los ángeles; y los malos, esto es, los demonios.

78. ¿Quiénes son los ángeles? Los ángeles son los ministros invisibles de Dios.; y también custodios nuestros, pues Dios ha dado a cada hombre el suyo, para que le guarde.

79. ¿Quiénes son los demonios? Los demonios son ángeles rebeldes a Dios, por soberbia, y precipitados en el infierno; los cua.

Pius X és el nom que va adoptar el cardenal Giuseppe Melchior Sarto quan va ser escollit Papa. Després d'estudiar al seminari de Padua, va ordenar-se sacerdot el 1858. Lleó XIII el va nomenar bisbe de Màntua el 1884 i cardenal i patriarca de Venècia el 1893. A la mort de Lleó XIII, el coclave que es reuní estava dividit entre els partidaris d'un Papa polític i els d'un papa religiós. El candidat favorit era el secretari d'Estat, el cardenal Mariano Rampolla del Tindaro, però l'emperador Francesc Josep va utilitzar l'antic dret de veto que posseïen els monarques catòlics per impedir-ne l'elecció. Després d'uns dies en punt mort, Giuseppe Sarto fou escollit, en contra de la seva voluntat, i prengué el nom de Pius X. Amb posterioritat, va dictar pena d'excomunió per als cardenals que volguessin vetar una candidatura. Pius X va governar l'Església amb mà dura. Va mostrar-se contrari al modernisme dins de la teologia i dels estudis bíblics, i a la democràcia, sobretot quan la definien "cristiana", ja que hi veia una font d'anarquia. Va endegar la confecció del Codi de Dret Canònic (Codex Iuris Canonici), que tanmateix no pogué veure promulgat en vida. Va reformar la litúrgia per facilitar la celebració de l'eucaristia als fidels, va promoure el catecisme i va rebaixar l'edat de la Primera Comunió. Poc temps abans de morir va esclatar la Primera Guerra Mundial, en què es va

mantenir neutral. En destaca el seu rebuig a la petició de l'emperador Francesc Josep I, que li demanava la benedicció per als seus exèrcits, amb la resposta: *Jo només beneeixo la Pau*. Va morir el 20 d'agost de 1914. Pius XII el va canonitzar el 3 de setembre de 1954 i el va convertir en Sant Patró dels peregrins malalts. La seva festa se celebra el 21 d'agost.

LECCIONES DE ARITMÉTICA MERCANTIL, parte segunda, per Josef Sarrabas, Primer Maestro de la Real Casa de la Caridad, 86 pàgines, editat entre 1806-1807, imprès a la Imprenta de Manuel Texéro de Barcelona

FRANCÉS-EXPRESS, Enseñanza racional y práctica de las lenguas vivas, per Manuel B. Llanas, Profesor especial de francés en las escuelas normales de maestros y maestras de Barcelona, novísimo método para aprender bien y rápidamente el idioma francés, (non nova, sed nove) libro primero pronunciación y lectura, iniciación utilísima a todo principiante adaptable a cualquier tratado de lengua francesa, edició de 1922, 150 pàgines, editat per Juan Ruiz Romero, sucesor de J. Bastinos de Barcelona.

